REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administraţiune Braşov şi la următoarele BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger. Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Preţul inserţiunilor: o seria garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminecă 5.)

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Braşov:
Administraţiunea, Piaţa mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe şase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 25 — Anul LXXI. Braşov, Joi-Vineri 1 (14) Februarie 1908.

„Unde dai şi — unde crapă“.

(S.) Foile aduc ştirea, că ministrul Kossuth într'o volantă face ţara atentă, cumcă se apropie cu iuţală înspăimântătoare de catastrofa economică. Adecă, precum dovedesc datele statistice ale anilor din urmă, exportul Ungariei a ajuns maximul, iară importul creşte tot mereu şi are să ne sărăcească de tot. Vorbind mai pe româneşte, productele noastre crude: bucate, lână, napi ş. a. nu le prelucrăm noi înşine, ci le vindem aşa crude, cum sunt, ţărilor străine. Aceste le prelucră şi productele astfel prelucrate iară ni le vând nouă, fireşte luând dela noi nu numai preţul, care ni l'au dat pentru ele, ci şi preţul prelucrărei lor.

Rezultatul este acelaş, care se arată la fie-cine, dacă cumpără mai mult, decât cât vinde, sau, ce este tot una, cheltueşte mai mult, decât câştigă: *sapa de lemn.*

La o ţară încă şi mai rău. O ţară, care n'are ce exporta, ce vinde, expoartă şi vinde în fine *oameni.* Adecă, pe româneşte: acea ţară, care n'are ce să dea de lucru cetăţenilor săi, se goleşte de cetăţeni, adecă, aceştia o părăsesc şi se duc aşi căuta lucru şi traiu în alte ţări.

Acesta e tristul caz şi cu emigrarea cetăţenilor noştri la America

Ministrul Kossuth, atrăgând luarea aminte a ţărei la periclul iminent al sărăcirei sale desăvârşite, o provoacă a se pune cu toată puterea pe industrie şi-i promite tot sprijinul posibil al statului.

Cu aceasta d-l ministru n'a făcut nimic, sau aproape nimica.

Oamenii la noi sunt prea învăţaţi cu vorbe mari, de senzaţie, cu *„mântuirea patriei“.* Doară tot în aceasta lucră politica noastră dela 1867 încoace. Ajutoarele de stat pentru redicarea industriei încă curg, precum s'a văzut în trecutul de aproape, nu la industriaşii cei lipsiţi dar harnici şi străduitori, ci la fabricanţii şi speculanţii cei înbuibaţi şi influenţi în politica de zi, la Aldori, Kardosi etc., precum dovedesc ştirile din zilele ultime.

Cu de aceste nu vom scăpa ţara de sărăcirea economică. Alte mai radicale şi mai afund tăietoare mijloace ne trebuesc, ca să înflorească ţara şi să ajungă la bunăstarea economică îndreptăţită prin bogăţiile ei naturale şi poziţiunea ei fericită.

Libertate adevărată, dreptate necondiţionată şi *inteligenţă,* de trei ori *inteligenţă* ne trebuesc ca să scăpăm de sărăcirea totală. Fără de aceste în veci vom fi tot coadele altor ţări atât în privinţa economică, cât şi în privinţa morală şi spirituală.

Libertate adevărată ne trebueşte, ca să ne putem însufleţi şi să ne încordăm puterile pentru idealurile inimei noastre. Fără de însufleţire nu este încordare de puteri, iar fără de aceasta nici un lucru mare, ba nici înaintare nu poate fi.

Dreptate necondiţionată ne trebue, ca în fruntea afacerilor publice şi ca conducători să fie puse *talente şi caractere adevărate,* cari singure pot duce ţara la înflorire, şi să peară odată nepotismul şi protecţia, cari ne învenineaază toată viaţa publică şi să peară neputinţa, ce taie calea la ori-ce înaintare.

Inteligenţă, luminarea poporului ne trebue ca pânea de toate zilele, de oarece din lipsa acesteia ne esploatează toate poporele din jur; fără de inteligenţa poporului nu se poate cugeta nici comerciu, nici industrie, nici de cea mică, nici de cea mare. Pe popor îl putem lumina în şcoale bune. Ei, dar şcoalele aceste bune trebue puse la serviciul *adevăratei luminări a poporului şi nu a şovinismului.* Cei 6 ani ai şcoalei poporale trebue folosiţi cu scumpătate, ca să se provadă fiitorul popor cu cunoştinţele elementare de lipsă spre a se putea lumina ca adult mai departe şi nu pentru învăţarea „limbei statului“: scopul unic azi al politicei oficiale de învăţământ poporal.

Numai cu cunoaşterea limbei oficioase chiar şi dacă ar ajunge cândva cetăţenii nemaghiari la aceea, încă nu vom desvolta industria în ţară şi nu ne vom mări esportul.

Este timpul suprem, ca să se pună şcoala în serviciul adevăratei ei chiemări şi să nu se mai facă cu ea esperimente şovinistice. Altcum nu vom putea nici spera măcar ca să se lumineze poporul iute şi bine, cum cere necesitatea timpului în care trăim. Eară fără de popor luminat nici că ne putem cugeta la lăţirea şi înflorirea industriei în ţară.

Catastrofa economică, prevăzută şi vestită de ministrul Kossuth, este dară sigură şi neîncunjurabilă, dacă nu se va strămuta cumva spre bine direcţiunea de azi a învăţământului nostru poporal.

Revista politica.

Săptămâna trecută *dieta ungară n'a ţinut şedinţe,* fiind întrunite la Viena *delegaţiunile.* In şedinţa de Luni a delegaţiunei ungare s'a încheiat discuţia în general asupra budgetului ministeriului de esterne şi după o desbatere scurtă s'a votat şi pe articole, iarMarţi s'a început desbaterea budgetului ministrului comun de războiu, care se va termina, probabil Sâmbătă.

In decursul discuţiei budgetului general delegatul şovinist maghiar *Okolicsanyi* a susţinut că „agitatorii români din Ungaria sunt împărtăşiţi de ajutor puternic moral, ba poate chiar şi de sprijin material din partea statului român“. A arătat apoi o hartă română, folosită în toate şcoalele poporale şi în toate gimnaziile din România, pe care hartă graniţa României se estinde până la Tisa.

Nu mai încape îndoială că Okolicsanyi e în mare eroare. El, în şovinismul său, confundă graniţele politice ale României cu graniţele etnografice ale teritoriului locuit de Români!

*

Foile maghiare se ocupă din nou cu chestiunea *votului universal.* Foaia „Keleti Ertesitő“ a adus alaltăieri ştirea, că în proiectul ce-l va presenta ministrul Andrassy dietei, se prevede de fapt introducerea votului universal, adecă ca fiecare bărbat de 24 ani, care ştie scrie şi ceti, să aibă drept de vot. De votul plural, adecă ca unii dintre alegători să aibă mai mult ca un vot, proiectul nu pomeneşte nimic, zice „Kel. Ert.“. In schimb proiectul prevede o nouă împărţire a cercurilor electorale pentru asigurarea „intereselor maghiare“. In aceiaşi zi publică însă şi foaia lui Kossuth şi Apponyi, „Bud. Hirlap“, un articol, în care se pledează cu toată căldura pentru introducerea *votului plural.*

Prin urmare nu ştim nici astăzi, ce să credem despre viitoarea reformă electorală.

O ştire mai îmbucurătoare ne-a adus eri o altă foaie maghiară.

Un colaborator al ziarului „Magyar Estilap“, a avut o *interesantă convorbire cu fostul ministru de interne Iosif Kristoffy,* căruia i-se datoreşte proectul votului universal, pe care l'a supus la timp aprobărei Maj. Sale. Kristoffy a declarat următoarele:

„Puteţi fi liniştiţi. Proectul care va fi depus la Cameră, va fi un proiect *al votului universal,* şi nu a vreunui alt sistem. Se poate ca Andrassy să nu voiască aşa ceva, şi nici guvernul; dar aceasta nu schimbă de loc ceeace susţin eu. *Eu cunosc părerea Maj. Sale în chestia aceasta şi ştiu că Majestatea Sa nu va sancţiona nici un alt sistem afară de acel al votului universal, aşa cum se prevede categoric în pact, şi acest pact nu va putea fi mistificat.* Dacă Andrassy sau guvernul vor încerca totuşi să schimbe votul universal, atunci *guvernul va cădea şi votul universal se va introduce în ori ce caz.*“

Ziaristul l'a întrebat apoi pe Kristoffy, dacă Majestatea Sa ar în-

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Păţania lui Stan.

Acuma-i anul, de când a pătit-o, bietul Stan. Da, a păţit-o rău de tot, îi atâta vreme de atunci şi tot nu-şi mai vine în fire sărmanul om!... O slăbit ţiganul de nu-ţi vine să te uiţi la el, şi era gras, voinic şi frumos, do-ţi era mai mare dragul să-l priveşti; atâta numai, că era prea balaoacheş cioara, şi ţigan cu păru bălan c'am rar să găseşte, doar la vr'unul, furat de mă-sa, dela vr'un moldovan.

Da, a păţit-o şi păţania lui va povesti-o până i-va eşi sufletul, întru cât frica ce a tras în seara spre Sfântul Vasile, anul trecut, l'a pătruns la inimă; spun unii, că o rămas cu lipitură de atunci, o boală foarte cunoscută printre ţărani.

In primăvara anului aceluia, s'o dus cu părinţii săi Tachi Lingura şi Constanda şi cu sora-sa Marghioala, fată mare, după muncă în satul Perjeni unde e moşia a mare şi boerul bogat aşa că, pe lângă muncitorii de prin satele de pe moşia lui, îşi mai găsesc de treabă şi alţii, străini. Ş'apoi la ţigani nu-i lucru mare, să se ducă de ici colea, că casa şi gospodăria lor, e pe roate; o duce şi o plimbă unde vreau şi unde e gândul, mai ales, că mulţi din ei, n'au de cât pământul pentru culcat şi cerul pentru învălit.

Mare bucurie era pe capul lui Tache Linguraru, când şi-a văzut băeţii sburaţi, adică mărişori. Il auziam adesa ori:

— Băiatul tatei îi voinic şi frumos, şi tata are multă nădejde pe el; îi ca o mână dreaptă, că a început să câştige câteceva şi fata asta a mea Marghioala, îi ca o vacă cu lapte pentru mine. Să duce încoace şi încolo printre femei, ba ajutăi uneia la nevedit, altei a la urzit, altei la lipit sau văruit şi seara când se întoarce acasă, vine cu traista plină de făină, cu oala plină de lapte şi cu pestelca încărcată cu fel de fel de lucruri de ale mâncărei, că româncele 's bune sărmanele şi de pe urmişoarele ei, toţi ne înfruptăm.

In adevăr, că Stan era voinic, gras şi frumos, avea nişte fălci de par'că erau umflate cu ţava, şi doar nu mânca acele mâncări scumpe, pe care le mănâncă cei cu dare de mână, nu, ci mai mult cu mămăligă bătea, cu ceapă şi cu cei mai căpăta de prin sat, făcând treabă ici şi colea, şi mai vânzând câte o lingură, câte un fus, câte un căuşel şi câte o trocuţă că era ficior de lingurar; dar se vede că ce mânca se prindea de dânsul, îi mergea la inimă cum s'ar zice; nu avea aşa griji mari, că aşa-i obiceiul ţiganilor: »De ziua de astăzi se îngrijesc, pentru mâne cum o da Dumnezeu«. Ş'apoi nici la muncă din greu, nu se supun.

Şi, cum am spus, venind luna lui Martie sau luna lui traistă în băţ, cum îi mai zic ei, când purecii venindu-şi în fire, să pun pe capul lor şi îi saltă din loc, pornindu-i la treabă şi la muncă, Tache, sătul de pânea din Banca, ş'o luat nevasta, pe Marghioala şi pe Stan, şi cu toate bodroanţele în spinare, cu găină şi cu purcel, în asfinţitul soarelui, tocmai la Perjeni s'o oprit.

Toamna, după ce s'o terminat toate muncile o venit iar înapoi, ştia, că în satul nostru Banca, e uşor de iernat, una că-l cunoşteau oamenii, al doilea locuitorii mai toţi îs buni şi milostivi; chiar dacă se supără vre-unul când îl vede, în ogradă după cerut, trecându-le mânia în grabă, îi întinde dacă nu o ceapă sau o bucată de mămăligă, cel puţin o strachină de făină şi un gătej două, că din partea lemnelor, pe la noi, slavă Domnului, s'o pus boierii pe stricat pădurile; le dau iarna, până le vor duce dorul. Numai leneşii n'au ştire de cioate în ogrăzi!...

Insă n'o mai venit Tache cum s'o dus. Nu!... Ci o venit mai vesel şi mai chefos şi nu doar că strânsese ceva bani albi pentru zile negre, ci pentrucă însurase pe Stan cu fata altui lingurar din Perjeni şi pentrucă Marghioala având a face cu boierul, era cu pântecele la gură.

La vr'o câteva zile, după ce veni în sat, îl şi văd pe Tache cu căciula în mână, la uşă şi cum îs ţiganii!...

— Să trăiaşti boierule!... Să-ţi trăiască logofeţii!... Să-ţi mărească Dumnezeu scaunul!... Ce mai faceţi?... Sunteţi bine, sănătoşi?...

— Suntem bine, da tu măi Tache?...

— Vă sărutăm mânile!... Sănătos şi eu, ia am venit iar aici în sat să trec iarna. Poate ai ceva de treabă boierule; mi-i da şi mie un gologănaş să i-au ceva tutun.

— Cum nu!... De treabă om!... Pe unde ai mai fost astă vară şi cum ţi-au mers treburile pe-acolo?...

— Dă!... Am fost şi eu pe la Perjeni; am trăit bine nu-i vorbă, dar parale n'am făcut că gura şi tutunul bată-l să-l bată, nu te lasă nici în ruptul capului. Am însurat băiatul, pe Stan!...

— Ce spui tu mă?... D'apoi Stan îi om de însurat?...

eredința unui guvern kossuthist sarcina de a trece proectul votului universal, Kristoffy a răspuns:

„Majestatea sa nu va încredința guvernul unei formațiuni kossuthiste decât dacă aceștia își vor schimba numele și baza lor patruzecioptistă, înlocuind-o cu programul dela 1867“.

*

Agitația în ajunul alegerilor pentru *dieta croată*, e din cele mai puternice. Toate fracțiunile de partide și-au alcătuit definitiv listele candidaților. Pentru 191 mandate, candidează 231 persoane, intre cari multe în mai multe cercuri electorale. Iată o statistică a candidaților celor 10 partide. Starcevicienii au 52 candidați în 58 cercuri electorale, partidul croat al dreptei 32 candidați în 39 cercuri electorale, partidul țărănesc 22 candidați in 24 cercuri, social-democrații 4 candidați în 17 cercuri, progresiști 10 în 12 cercuri, clubul independent croat 9 în 11 cercuri, cei fără partid 7 în 7 cercuri, unioniști 13 în 13 cercuri, sârbii radicali 21 în 28 cercuri, partidul sârb independent 21 în 22 cercuri. Numărul total al alegătorilor este de 45.041.

*

După grozava catastrofă din Lisabona, căreia au căzut victimă regele și moștenitorul Portugaliei, se face încetul cu încetul *liniște în Portugalia*. Noul guvern a retras ordonanțele draconice ale dictatorului Franco, a redat deputaților imunitatea suprimată, a eliberat pe toți prisonierii politici și a restituit libertatea pressei. Urgisitul dictator, fostul ministru president Franco, a fugit din țeară cu întreagă familia sa și petrecând o noapte la Madrid a plecat mai departe spre Franța. Acum se află la Bordeaux. Franco avea de gând să se așeze la Paris, dar apoi și-a schimbat planul și a hotărât să se așeze în Elveția. Franco a declarat, că nu se va mai ocupa nici-odată cu politica.

Sâmbătă s'a făcut înmormântarea Regelui Don Carlos și a fostului moștenitor de tron. La conductul de înmormântare n'au luat parte nici reginele, nici noul rege, căci în Portugalia e obiceiul, că văduvele și copiii nu i-au parte la înmormântarea soțului resp. tatălui. Au luat însă parte la serviciul divin funebral. In ziua de înmormântare s'au ținut servicii divine pentru regele mort, în Viena, Paris, Londra, Sofia. La requiem-ul celebrat în Viena au luat parte: primminiștrii Beck și Wekerle, mulți deputați austriaci și câțiva magnați și deputați maghiari. A luat parte și episcopul Lugojului Dr. Vasile Hossu ca membru al delegațiunei maghiare.

„Libertatea de pressă“ în Ungaria.

54 luni închisoare și aproape 5,000 cor amendă.

Săptămâna trecută a fost pentru foile românești din patrie o adevărată *săptămână a patimilor*. In nu mai mult de șease zile curia și tribunalele regești din Ungaria, au croit gazetarilor și foilor române pedepse în suma *de cincizeci și patru luni închisoare și aproape cinci mii coroane amendă în bani*, fără a mai socoti aici cheltuelile de procese și alte neajunsuri.

S'a pornit prin urmare o nouă goană furioasă în contra ziarelor noastre, și cine știe cum și când se va sfârși, căci nu e foaie românească, contra căreia să nu se fi pus în curgere încă alte numeroase procese.

Mercuria trecută s'a pertractat, precum știm, la curia din Budapesta procesul de pressă intentat ziarului *„Telegraful Român“*, pentru articolul „Agitatorii“ din N-rul 133, anul trecut Curia a aflat de bine a *respinge* recursul de nulitate înaintat în contra sentinței judecătorești de pressă din Cluj și a aprobat în întregime sentința acesteia, prin care redactorul „Tel. Rom.“, d-l T. V. *Păcățianu* rămâne judecat la *zece luni închisoare de stat, 1000 coroane amendă în bani și cheltuelile de proces.*

Aceiași soarte a avut-o cu două zile mai târziu foaia Metropoliei din Blaj *„Unirea“*. Curia a *respins* deasemenea recursul de nulitate și a aprobat sentința judecătoriei din Cluj, prin care d-l A. C *Domșa* rămâne judecat la *8 luni temniță de stat, 1,200 coroane pedeapsă în bani și la purtarea cheltuelilor.*

Sâmbătă a fost judecat colaboratorul ziarului „Lupta“, d-l *George Stoica*, de tribunalul din Budapesta, pentru o „scrisoare deschisă“ adresată în „Luptă“, grănițerilor din Caraș-Severin, *la un an și jumătate temniță de stat și 1500 cor. amendă.* D-l Stoica a mai fost pe deasupra *îndată și arestat*, deși anunțase recurs de nulitate.

Cea mai grea pedeapsă a croit-o însă acum, Luni, tribunalul din Cluj, care a osândit pe redactorul responzabil al *„Libertății“* din Orăștie, d-l *I. Ioanovici*, pentru 3 articole *la un an și șase luni temniță ordinară și 1000 cor. amendă în bani.* Se știe că d-l Ioanovici fusese arestat încă înainte de ce îi se pertractase procesele.

Iată dar numai în câteva zile niște pedepse îngrozitoare și fără păreche!

Dar șirul suferințelor foilor noastre este lung și nesfârșit. Numai eri alaltăieri a eșit din închisoarea din Brașov redactorul nostru responzabil, iar alte două procese al foaiei noastre sunt în curgere. Aceiași soarte o împărtășesc și ziarele „Lupta“, „Tribuna“, „Libertatea“ etc. și cine știe câte alte procese să făuresc în momentele aceste în oficina ministeriului de justiție maghiară, în contra ziaristicei române!

O icoană mai fidelă și mai tristă a mult trâmbițatei libertăți de pressă din Ungaria, nici că se poate!

Cestiunea inscripțiunilor de pe școale.

Multă vorbă și gălăgie s'a făcut cu inscripțiunile de pe clădirile școlare. Toată cestiunea aceasta a fost scălciată de atunci chiar, de când s'a desbătut în cameră cu concursul celor doi-trei deputați naționaliști prezenți. Dacă aceștia nu se amestecau și nu venea unul din ei cu propunerea »mijlocitoare« ca inscripțiile să se facă atât în limba maghiară, cât și în limba susțiitorilor școalei, se primea §-ul nemodificat al proiectului. Astfel însă, cerându-i-se esplicații ministrului de instrucțiune publică, contele Apponyi, firește că acesta a declarat că pe școalele cu limba de predare nemaghiară nu poate să lipsească inscripția maghiară. Apponyi vine acum și văzând că a izbucnit ceartă asupra cestiunei acesteia a dat o ordinatiune sub numărul 1105 (1908) stabilind, ca fiecare școală să aibă în ori-ce caz inscripție maghiară, iar școalele cu limba de predare nemaghiară să aibă dreptul, dacă voiesc, a pune la coadă și o inscripție în limba de predare a școalei care însă să fie taman așa de mare ca cea ungurească, (căci de cumva ar fi cu două trei cuvinte mai lungă ar periclita supremația limbei maghiare.)

Adecă am căzut din fântână în lac!

Diferitele conzistorii ale noastre românești au tălmăcit paragraful legei mai aspru chiar decât Apponyi. Cel din Caransebeș a dat de-adreptul ordin să se ia jos inscripțiile românești și să se pună maghiare. Mai corect însă a procedat conzistoriul din Blaj zicând ca să fie pace, mai bine nici o inscripție. S'au făcut prin foi mare sgomot asupra circulărilor amintite. Foaia din Arad însă a retăcut în același timp că și conzistoriul din Arad a dat o circulară, prin care se obligă organele parochiale să delăture de pe școalele confesionale gr. or. inscripțiunile cari nu ar fi în limba maghiară. »Unirea« din Blaj publicând circulara episcopului I. Papp din Arad, observă că foile cari au apostrofat cu vorbe aspre ținuta conzistoriului din Blaj, față de noua lege școlară, nu trebuiau să tacă tăcerea peștelui despre ce a făcut în cauza aceasta conzistoriul din Arad mai ales că foaia din Arad era așa de aproape de acest conzistoriu.

ȘTIRILE ZILEI.

— 31 Ianuarie v.

Parastas pentru Grigorie Maior. Împlinindu-se eri șeapte ani de zile dela moartea mult regretatului nostru redactor *Grigorie Maior*, membrii redacțiunei noastre împreună cu alți prietini și cunoscuți ai fericitului Gr. Maior, au luat inițiativa să se oficieze Dumineca în 16 Febr. st. n., un parastas solemn în biserica Sf Nicolae din Scheiul Brașovului.

Un octogenar grănicer dela 1848. Pe la sfârșitul anului trecut am anunțat încetarea din viață la Năsăud a veteranului Toader Ionașcu. Dăm astăzi după »Liberalul« din Iași, câteva notițe din viața acestui ultim grănițer dela 1848, din fostul regiment al II-lea de graniță:

Octogenarul s'a născut în Năsăud, fosta reședință a districtului Năsăudului, în anul 1823. Studiile le-a făcut în fosta școală militară din Năsăud, care fu arsă în 1848 cu ocazia revoluției. După sfârșirea studiilor a fost numit funcționar la judecătoria de cerc a regimentului (pe acel timp administrația și justiția din acel ținut era militară). La 1848 a luat parte în armata imperială la luptele contra insurgenților. După potolirea revoluției a fost numit membru în comisiunea însărcinată cu facerea cadastrului, iar mai târziu inspector silvic peste pădurile comunelor grănițărești.

Falnica biserică din piața Năsăudului își datorește existența sârguinței neobosite a acestui vrednic român, care ca epitrop al bisericei a adunat fondurile necesare pentru clădirea acelei frumoase biserici. Ca membru in consiliul comunal a contribuit la multe îmbunătățiri, ce s'au făcut în acest orășel cultural românesc. Mai târziu a fost numit asesor la sedria orfanală din Năsăud, iar după ce districtul Năsăudului a fost încorporat în județul Bistrița de către administrația ungurească fu permutat tot ca membru tutelar la tribunalul din Bistrița, unde funcționă până la 1880, când întroducându-se limba ungurească în justiție și administrație s'a retras în mijlocul familiei la moșia sa din Năsăud. Soția decedatului, care a murit acuma 9 ani, a fost fiica vestitului paroch dela 1848 Ioan Lazăr, soră cu repausatul director al Liceului din Năsăud, Ioan Marte Lazăr și nepoată a lui Iacob Mureșanu, întemeietor al »Gazetei Transilvaniei«.

Ionașcu este părintele amicului nostru, a d-lui Romulus Ionașcu, directorul școalei comerciale elementare din Iași.

Poporațiunea Ungariei în 1906. Conform datelor oficiului de statistică din Budapesta, Ungaria în anul 1906 a avut 17 milioane 876.189 locuitori, iar Croația 2 milioane 592,968; împreună 20,469.157. Dintre cei 17,876.189 locuitori ai Ungariei au fost Maghiari 9.471,990 adecă 53 procente; *Români 2.940.069 adecă 16·45 proc.*; Germani 1.979,066 adecă 11·07 proc.; Slovaci 2.066,812 adecă 11·50 proc.; Ruteni 454,723 adecă 2·54 proc.; Croați 202,146 adecă 1·13 proc.; Sârbi 401,606 adecă 2·25 iar de diferite naționalități 510,777 adecă 1·73 procente. Dacă luăm în considerație și Croația, Ungurii sunt numai 46·82 procente din totalitatea locuitorilor. După religiune locuitorii Ungariei s'au împărțit în 19 6 după cum urmează: Rom. catolici

---

— Dă!... S'o amurisatără de o fată și nici c'a fost chip. Da o luatără frumușică țigancă și par'că ar fi harnică; decât îs săraci amândoi; s'au strâns la un loc două sărăcii care se bat cap în cap; n'au decât hainele de pe ei. Tot la mine bătrânul e nădejdea, trebue să le strâng de prin sat și să-i hrănesc.

— Cum să-l hrănești tu pe Stan, coșcogemite om, înalt cât un brad? Pune-l să facă treabă că-i tînăr și voinic; trimete-l la mine, să-l pun la tăiat lemne și să-i plătesc.

— Am să-l trimit mâncați-aș! Cu Marghioala boierule n'am prea eșit bine.

— Hei cum?... de ce?...

— Apoi dă!... Țigancă, țigancă, nu-i vorbă, dar are ochi de șerpoaică! Cum m'am dus la Perjeni a și pus boierul ochii pe dânsa. A trăitără bine nu-i vorbă și pe lângă ea și noi, dar cum a fost, cum nu, nu știu, că văd că fata crește mereu în șale.

— Atunci tot ai facut ceva vara asta, n'ai umblat de geaba pe la Perjeni. Ș'apoi te-ai înemurit se vede cu boierul, că feciorul lui are să-ți fie ție nepot.

— Să trăești, așa e!... Dă, boierule noi țiganii ne cam păcălim cu boerii; când ei pe noi când noi pe ei; ai văzut matale cred, feciori de boieri, cu fața neagră și cu părul creț și doar părinții lor sunt bălăi?...

— Du-te dracului, ce vorbești prostii?...

— Ba nu zău, așa-e; să nu vă fie cu supărare...

I-am dat ceva de treabă și luând câți-va gologani a plecat. Mă uitam lung după dânsul și nu-mi eșia din minte cum boerul din Perjeni s'a coborât așa de jos, să se înemurească cu Tache Linguraru.

*

Nu trecu mult și îl și văd pe Stan.

— Hei! bine ai venit măi Stane!

— Sărutăm mâna d-le!..

— Ce măi piciule, tu te-ai însurat?

— Dă d-le, am făcut și eu, ce văd că fac toți oamenii. Puse ochii în pământ țiganul, și se făcu negru roș; îi era rușine.

— Ș'ai luat ceva avere?...

— Apoi de unde să iau, dacă nici eu n'am nimica; amândoi avem câte o traistă goală.

De altfel țiganul era îmbrăcat binișor însă cât era pe el, atâta ș'acasă. Era îmbrăcat cu cămașă albă peste ițari strâmți de lână, cu antereu nou vătuit și încins c'un brâu roș pe la mijloc lat de o palmă și ceva; în cap cu căciulă țuguetă de cele țesute și în picioare cu opinci de pele de porc; iar în jurul gâtului legat cu o batistă albă-vânătă, ce avea mărgele roșii, galbene, albe și albastre pe la margini.

— Uite, am lemne de tăiat bre, ce zici?..

— Ce să zic, le taiu d-le!..

— Câte parale?

— Apoi câte care ai?

— Am patru care!

— Mii da cinci lei?

— Nu-ți dau cinci; îți dau patru, că așa am plătit până acuma, câte un leu de car.

— Bine! fie și așa, dar să-mi dai și de mâncare.

— Ți-oi da și mâncare.

S'a dus să-și ia toporul de acasă și când s'a înapoiat a venit și cu nevasta.

O țigancă tânără și frumușică bat-o s'o bată; nu degeaba își stricase Stan tinerețele pentru dânsa. Dânsul se apucă de tăiat lemne iar dânsa strângând hluji și alte găteje de prin ogradă, făcu foc și se tolăni în jurul lui, trăgând mereu din țigară pe care o făcea din tutun de cel negru și din hârtie groasă. Din când în când făcea și lui Stan câte una.

Ce-i tinerețea asta!... Să giugiuleau si să drăgosteau ca doi porumbei. Vorbeau cu atâta drag și se uitau cu atâta duioșie unul la altul, încât toată lumea le părea a lor, nevoile și necazurile nu erau luate în seamă în vremea aceia. Se credeau cei mai fericiți. La vremea mesei i-am chemat să mănânce. Cea mai mică bucățică o împărțiau în două.

Insă și dragostea și iubirea își au marginile lor. Vorba lui Tache: gura 'nu te lasă; foamea te pune pe foc și pace. Văzând țiganca lui Stan, că mai mult rabdă de cât mănâncă, cu toată durerea ce simțea în inimă pentru dânsul, într'o bună dimineață, după o sfadă amestecată cu bătaie, ca acolo unde intră sărăcia, o luă spre Perjeni, lăsând pe Stan încât l-a găsit. La început i-se păru o părere lui Stan, dar la vr'o câteva zile unde-l ajunge un dor de Floarea lui. Să moară țiganul nu altceva!

Toată ziua plângea și se căina. De unde, pâna unde, într'una din zile întâlnește pe Păscălița, o femeie bătrână, care-i merge numele de cea mai mare fermecătoare din sat. Și cum farmecele se fac mai mult înspre sfântul Vasile, apoi la casa ei curg femeile, fetele, flăcăi și bărbații, cari cred în fleacuri de acestea ca altă ceva.

Atunci își strânge Păscălița bani și lucruri pentru un an și doi de zile. Țiganul îi spuse pățania.

— Nu mai plânge Stane. Nu mămucă. Ți-o aduce baba!... Inchipui-ți 12 lei și ai pe Floarea acasă numai de cât. Dar un lucru îți mai spun Stane. Să fii tare de înger; să nu te sperii, că eu lucrez cu u-

6789.767. *Grec. catolici 1.956,751.* Evang. 1.302.845. Reformaţi 1 545,682. *Gr. orient. 2.296.156* Unitari 72202. Jidani 897,576. De alte religiuni 15210. In 1906 au emigrat din Ungaria (fără Croaţia) în America 128,109, în România 8,733, în Germania 4791. în alte părţi 2843 Români au emigrat în America 13,683, în România 5920, în Germania 855, iar în alte părţi 615, cu totul 21 082 de Români şi-au părăsit ţara. Iar dintre Unguri au părăsit statul naţional maghiar peste 51,000 de suflete.

O convorbire cu regina Amalia a Portugaliei. Ziarul francez »Echo de Paris« publică o convorbire, pe care un colaborator al său a avut'o cu regina Amalia. Aceasta i-a spus următoarele: In clipa când cu propriul meu corp am căutat să-l apăr pe fiul meu Manuel, văzusem un om care îşi îndreptase arma asupra mea. El n'a avut însă inima să tragă. Lângă mine zăcea mort în trăsură regele şi m'am gândit să salvez pe fiul meu murind pentru ţară... Ea a adăogat apoi:

— Niciodată fiul meu nu va putea învăţa dela mine, decât iubirea către ţară, îndeplinirea datoriilor către popor şi respectul legilor. Am încrederea că el va fi iubit de popor. El e silitor, iubeşte binele şi ştie să-şi îndeplinească sarcinele pe cari i-le impune situaţia. El a avut eri o conferinţă de două ore cu şeful guvernului. In acest timp l-am auzit spunând »Am fost povăţuit să mă port cu mână de fier faţă de oamenii mei, cred că mâna unui conducător nu trebue să fie numai energică, dar şi blândă. Când cineva se urcă pe tron atât de tânăr cum sunt eu, prima lui datorie este să fie blând. Datoria noastră este să punem bazele unei înţelegeri între partide. Din momentul în care guvernul nu va putea fi popular, nu va putea continua opera de care e nevoie«.

Cununie. Domnul *Ioan Moldovan* şi Domnişoara *Maria T. Munteanu* din Cernat (Săcele) îşi vor serba cununia lor religioasă Dumineca, în 3/16 Febr. a. c. în biserica Sft. Nicolae din Cernat la oarele 12 din zi.

— Domnul *George G. Perşinariu* din Braşovul vechiu şi Domnişoara *Maria I. Blaicu* îşi vor serba cununia lor religioasă, Dumineca în 3/16 Februarie a. c. în biserica gr. or. română din Christian, la oarele 11 a m.

— Domnul *Ioan I. Ardeleanu* şi Domnişoara *Păunica D. Furnică* îşi vor serba cununia lor Dumineca în 3/16 Februarie a. c. in biserica Sfântului Nicolae din Prund.

— D-nul *Neculae N. Stinghe* şi Domnişoara *Marina Şt. Frigător* îşi vor serba cununia lor bisericească Dumineca în 3/16 Februarie a. c. în biserica Sfintei Treimi de pe Tocile, Braşov. Nuni vor fi D-na şi D-l *George Neguşiu*, zaraf.

Complotul contra familiei Ţarului. Cu toate dezminţirile venite din cercurile oficioase, se asigură în modul cel mai pozitiv, că s'a descoperit un mare complot, care tinde la asasinarea întregei familii a Ţarului. Un subofiţer de jandarmi, care era detaşat cu serviciul pe linia secundară ce duce la Tzarskoe-Selo, e implicat în acest complot al teroriştilor. El a fost arestat. La dânsul s'au găsit bombe şi manifeste revoluţionare. Din documentele cari au căzut în mâinile poliţiei s'a putut descoperi firele acestui complot pus la cale de o mare asociaţie teroristă. S'au făcut perchiziţii în străzile Vosnenski-prospect, Cazan şi Vasilieski, unde s'au făcut numeroase arestări şi s'au găsit cantităţi mari de materii explozibile.

Suprimarea tipăriturilor româneşti şcolare. Inspectorul şcolar din comitatul Arad Varjassy a raportat în şedinţa comisiei administrative a comitatului Arad, că toate tipăriturile şcoalelor române din comitat sunt româneşti şi a rugat pe episcopul român dela Arad să suprime tipăriturile româneşti. Episcopul a răspuns că fiind prea multe tipărituri româneşti gata, ar fi bine ca în anul acesta să rămână numai tipăriturile româneşti. Inspectorul a făcut propunere comisiei să se ia în considerare dorinţa episcopului. Fişpanul Károlyi însă a fost în contra, mai ales fiindcă e vorba de Români. Astfel comisia a dispus ca pe tipărituri să fie şi text unguresc şi despre aceasta a avizat pe Episcopul. Inspectorul şcolar a mai raportat, că 2 învăţători români au fost suspendaţi: unul pentru »agitaţie« contra Maghiarilor, altul pentrucă n'a făcut cu copii progres în limba maghiară

Din Christian. Dumineca în 9 Februarie st. n. a. c., *pompierii Saşi din Christian* comit. Braşov, au arangeat ca de obiceiu un *bal împreunat cu teatru.* Atât programul literar, cât şi jocul au avut loc în sala mare a edificiului şcolar, care de astădată s'a arătat neîncăpătoare pentru publicul ce venise să şi hrănească sufletul cu roada bunelor învăţături. Inceputul s'a făcut la oara 7 seara, când bina a început a se împopora cu dexterii diletanţi, predând piesa »*Die Rekruten*« (Răguţele). Acţiunile diletanţilor din piesă se desfăşură pe sulul unui comic puternic, întreagă piesa este presărată cu glume de nuanţă sentimentală şi instructivă, îndeosebi actul al doilea a stârnit hohote în ascultători, când o ceată de recruţi s'au pus şi au îmbătat pe d-l »Hauptmann«, care în stare de prea bună dispoziţie şi-a luat feciorii la iziţir. (Exerzieren). La 10 oare din noapte piesa teatrală luă sfârşit, începându-se după o scurtă pausă un »vals« maiestos Inainte de pausa de 12 din noapte, corul mixt şi bărbătesc a intonat mai multe cântări, cari ar fi făcut onoare pe scena ori-cărui oraş. S'a arangeat şi joc de tombolă, unde s'au câştigat mai multe lucruri de valoare. E de mirat disciplina, ordinea, solidaritatea, cari pun coroana tuturor succeselor lor. Un popor pe a cărui faţă poţi ceti inteligenţa, este neîndoelnic, că ştie primi pe streini în societatea lor, dându-le locul ce li se cuvine. M'am îndepărtat cu cele mai plăcute suveniri şi cu dorul în suflet de a participa şi altădată. — »*Un Român*«.

Mişcarea teroristă din Rusia. Pe când noul prefect de poliţie din Baku ieşea Mercuri seară la miezul nopţei dela teatru, s'a azvarlit o bombă contra lui. Prefectul a fost rănit, dar nu în mod grav. Atentatorul a fost ucis de agenţii, cari întovărăşeau pe prefect.

Pentru masa studenţilor români din Braşov au întrat cu lista de colectă Nr. 7. (Colectant: Oprea Rodean, cl. VIII. gimn.) Ioan D. Alemănuţ, Tg. Jiu (România), Corpul înv. Sălişte câte 5 cor., Ilie Hociotă Sibiiu, Nicolae N. Ţintea Sălişte, Iuliu Codarcea Sălişte câte 2 cor., N. Haret Tg.-Jiu (România), Ioan D. Bârsan Sălişte, I. Banciu Sălişte, Ioan Daderlat Sălişte câte 1 cor.. Mihaiu Opriş Sălişte 50 bani. Suma totală: *20 cor. 50 fil.*

Primească generoşii donatori cele mai călduroase mulţămite. — *Direcţiunea gimn. gr. or. român.*

Băile Buziaş, a căror isvoare de acid carbonic natural erau vestite încă din timpul Romanilor, aduc servicii foarte importante nu numai celor bolnavi, dar şi industriei. Iacob Muschhong, posesorul cel nou al acestor băi renumite, a făcut mari instalaţii pentru a produce acid carbonic fluid chemic natural şi curat pentru scopuri industriale. Stabilimentul mai face parte din cartel, liferează prompt ori şi ce cantitate.

Numărul jubilar al Gazetei se poate abona ori şi când în decursul lunei lui Februarie st. v. a. c. cu următoarele condiţiuni:

In Austro-Ungaria, pentru abonaţii „Gazetei" *50 bani,* pentru alţii *1 coroană.*

In România şi străinătate, pentru abonaţii „Gazetei" *1 coroană,* pentru alţii *2 coroane.*

Ţinem a observa pentru orientarea cetitorilor, că favorul, ce se dă abonaţilor foaiei noastre, se restrânge la exemplarele abonate. Astfel un abonat al ziarului nostru nu poate să aboneze cu preţul redus mai multe exemplare din numărul jubilar.

Rugăm pe toţi câţi se interesează de a avea numărul jubilar al „Gazetei" a se grăbi cu abonarea lui, ca să putem stabili pe baza aceasta cât de mare să fie ediţia. Pentru abonamente întârziate nu mai putem garanta.

»Sănătatea« se numeşte *„foaia populară* pentru *răspândirea cunoştinţelor igienice şi medicale"*, care în curând, încă în luna lui Februarie a. c., va apare în tipografia noastră.

Redactorul acestei foi este d-l Dr. *Baiulescu*, medicul dirigent al stabilimentului de idroterapie şi profesor de igienă la gimnaziul român din Braşov, cunoscut deja ca autor al unei scrieri importante: »*Idroterapia medicală*«, care a fost foarte bine apreciată de Academia română din Bucureşti. Inainte de a cunoaşte programul detaliat al d-lui redactor, trebue să declarăm că chiar scopul ce-l urmăreşte această foaie este cât se poate de laudabil şi suntem convinşi, că va face bune servicii poporului nostru. Noi Românii din regatul Ungariei n'avem până acum nici o foaie de felul acesta, care să se ocupe numai cu povăţuirea poporului în chestii de sănătate şi de medicină. Sperăm deci că publicul român inteligent, preoţii noştri şi mai ales învăţătorii noştri vor saluta cu bucurie apariţiunea acestei foi şi vor sprijini cu toată căldura o foaie, care i va pune în curent cu toate chestiile cele mai importante, ce trebue să le aibă şi un laic în casuri de boale şi accidente, în lipsa unui medic sau până când soseşte medicul.

Foia »Sănătatea« apare de 2 ori pe lună (la 1 şi 15 ale fiecărei luni) şi va fi scrisă în stil uşor de înţeles pentru toţi.

Preţul de abonament este *foarte moderat:* 5 coroane pentru Ungaria şi Austria, *6 lei 50 bani* pentru România.

Domnii, cari doresc a primi această foaie, sunt rugaţi a se adresa d-lui *Dr. G. Baiulescu* Braşov Strada Vămii Nr. 36.

ULTIME ŞTIRI.

Viena, 13 Februarie. In şedinţa de eri a delegaţiunei austriace delegatul social-democrat Zeliger *a protestat contra espulsărilor muncitorilor străini din România* şi a cerut guvernului austriac să protesteze pe lângă guvernul din Bucureşti.

Delegatul român bucovinean bar. *Hormuzachi* într'un discurs mai lung a vorbit despre *situaţia Românilor din Ungaria* şi a declarat că Austro-Ungaria nu va putea face o politică externă decât atunci când toate popoarele vor fi puse pe picior de egalitate. Politica naţională în Ungaria nu corespunde însă acestui scop. *Această politică se ridică în contra a 3 milioane şi jumătate de Români, în contra unui popor a cărei sinceritate faţă de stat a fost de atâtea ori pusă la încercare.* Aceasta politică nu poate fi priceputa cu atât mai mult că urmăreşte şi scopuri utopice. Ungaria ar face mult mai bine, dacă ar căuta să adune toate forţele statului, decât persecutând naţionalităţile să-şi micşoreze puterea. Ungaria ar trebui să pornească această politică dintr'un alt punct de vedere şi să urmărească o *apropiere cu România,* de care e legată prin interese comune. Slavii, Germanii, Saşii şi alte naţionalităţi, sunt şi ele escluse din viaţa politică. Din această cauză politica balcanică a Austro-Ungariei nu poate fi încoronată de succes.

Ca reprezentant al Bucovinei, ce se află în apropierea graniţei româneşti trebue să arăt, că raporturile politice dintre România şi Austro-Ungaria sunt neschimbate. România este de zeci de ani cel mai bun amic al politicei de pace a Austro Ungariei. In România nu se află nici un partid, care să nu fie convins că România trebue să se asocieze monarchiei austro-ungare pentru interesele ei.

— Nu mii frică, începu Stan, luminându-i-se înaintea ochilor de bucurie, când auzi, că o zi, două, mai sunt la mijloc şi Floarea lui o să vină.

cigă-l toaca, cu diavolul, de-ţi va fi frică, nu ţi-o aduc.

Ce făcu, ce dreseră, ţiganii închipuiră 12 lei şi îi duse în şir la Păscăliţa.

— Bravo Stane! Acuma ai să vii în seara spre Sfântu Vasile şi ai să faci cum ţi-oi spune eu. Dar bagă de seamă, încă odată îţi spun, să nu te sperii, când îi auzi pe diavolul vorbind cu mine.

Păscăliţa se sfătui cu Pascal bărbatul-său, care era un mehenchiu, un şarlatan ca şi dânsa, cum să înşele şi să vâre în sperieţi pe bietul Stan.

*

Sosi seara mult aşteptată de Stan, când era sigur că-şi va vedea pe iubita lui, Floarea; căci îi spusese Păscăliţa că o aduce pe trestie.

Satul clocotea de sunetul clopotelor şi de uratul şi hârtul plugarilor, cari umblau din casă în casă, urând gospodarilor belşug şi roadă multă în anul viitor.

In amurgul sării, când întunerecul se lăsa asupra satului, înegrind totul înaintea ochilor, Stan întră pe poarta Păscăliţei. Până să între Stan pe uşe Pascal să ascunse după sobă.

— Hei, ai venit Stane?... Acuma să te văd, cât îţi poate curaua. Vezi să fi bărbat.

— Lasă mătuşă, că doar îs om, nu fleac.

— Dă măi băiete eu îţi spun; am văzut alţii mai ceva ca tine şi n'am putut face treabă cu ei. — Ai să stai nemişcat şi ai să răspunzi numai când te-oi întreba eu.

Ieşi afară dânsa, îşi despleti părul de pe cap, îşi boi fata cu funingine şi să îmbrăcă c'un cojoc întors pe dos. Când întră înăuntru fiori începu să-i treacă lui Stan prin tot corpul şi părul din cap i-se făcu măciucă.

— Vezi să te ţii Stane!

Intră în hornă c'un ciomag în mână şi începu să strige cu un glas urât tot bătând în hornă.

— Satano!... Satano!... Satano!...

— Aud!... Ce vrei!... răspundea ca dintr'un poloboc Pascal de după sobă.

Când auzi Stan, să îngălbini ca ceara şi începu să tremure ca varga.

— Satano!... Iţi fac o rugăminte!

— Ce vreai!... Ce vreai!... spune!...

— Să aduci pe Floarea lui Stan.

— O aduc!... Cum vreai, ca vântul ori ca gândul.

— Auzi Stane! — spune cum vreai!..

Stan muţise.

— Măi Stane n'auzi!... spune cum vreai!...

Dea! Lui Stan i-se încleştase gura; şedea cu ochii holbaţi; gata să-i iasă sufletul.

— Nu-ţi fie frică mămucă, fii tare de ânger şi stropindu-l cu apă rece îl aduse în simţiri.

— Ai auzit ce spunea diavolul?...

— Da am auzit!...

— De ce nu mi-ai spus cum să ţi-o aducă?... Vezi să-mi spui a doua oară. Eu mă duc afară puţin, ai să auzi un sgomot să nu te sparii, când îi vedea pe diavol.

Când auzi aşa Stan, tremurul începu iar să-l zguduie, ieşind însă afară începu să mugească ca un urs şi să bocănească în uşi.

Stan, ne mai putând răbda de frică, când auzi uşa trăsnind să repezi după sobă. Când colo dete peste Pascal care începu a răcni şi a face rău de tot. Stan să făstăci şi să luă cu Pascal la luptă până ce dărâmară soba.

Când întră Păscăliţa în casă îşi puse mânile în cap de cele ce văzu. La răcnetele lor mahalagii alergară să vadă ce este. Era ca la panoramă. Care mai de care îi huiduia; era un râs de nu se mai pomenea.

Doisprezece lei a lui Stan s'o dus; Floarea lui n'o mai venit şi nici om, nu mai este Stan de atunci.

Cine o mai crede în farmeci să creadă!... Stan o spune şi morţilor ce a păţit.

Gr. N. Coatu
Banca — Tutova.

Poveste...

De pe vârful unui munte, 'n dimineaţa unei veri,
Pe-ale ceriurilor drumuri largi, curate, 'n veci des- [chise,
A pornit un vultur tinăr, într'un zbor măreţ spre [soare . . .

Din o luncă înverzită — un flutur cu nebune vreri,
Ameţit de-albastrul zării şi ademenit pornise,
Să ajungă pe 'ndrăsneţul, de pe-o floare de cicoare..

Şi târziu, trudit de moarte, a ajuns de el aproape...
Ca să nu-l doboare însă cu-alui aripi uriaşe
Vulturul, cu-o fâlfâire s'a 'ndreptat în altă parte.
— — — — — — — — — — — — — — — —
Nu e laşitate pururi — cum zic cei, cari vreau să ['ngroape
Numele acelui care „vultur" s'a crescut din faşe —
Când senin prin lume trece, 'nconjurându-i de de- [parte!

Cluj, Ianuarie 1909. N. Brătianu.

Reghinul, centru românesc.

De pe lângă Reghin, în 12 Febr. 1908.

Onorată Redacţiune! Cetind corespondenţa publicată în numărul 20 din 7 Februarie a acestui preţuit ziar intitulată: »Porniri bune în Reghinul săsesc«, m'am bucurat văzând, că şi în aceste părţi se fac ceva mişcări pe terenul cultural naţional. Meritul la aceasta îl au aceia, cărora le revine, şi în specie tinărul protopop Ariton M. Popa.

Scopul meu de astădată este, a face o critică a stărilor noastre de pe aci, şi a arăta relele şi scăderile, de cari suferim şi din pricina cărora nu facem aproape nimic, cu intenţiunea bună, ca văzându-ne greşelile noastre, să ni-le îndreptăm în viitor.

Reghinul este unul dintre cele mai puternice centre româneşti, situat între Câmpie şi marginenime, având *sediul a doi protopopi româneşti, vre o 4 advocaţi români şi o bancă*: »*Mureşana*« cu amploiaţi tot români după naţionalitate; un inginer architect şi alţi vre-o câţi-va funcţionari. Are un gimnaziu inferior ev. luteran, care e frecuentat de o mulţime de şcolari români. *Şcoală românească se află una cu un învăţător*. Atâta tot ce putem nota despre Reghin, din punct de vedere românesc.

Considerând însă situaţia locului, *altcum ar trebui să stăm noi în Reghin*. Aci ar trebui să avem una dintre cele mai puternice bănci româneşti, care să nu se mărginească numai la simple împrumuturi cambiali şi hipotecari, ci *să provadă satele mai însemnate mai ales dela munte cu magazine de bucate*, de cari are lipsă poporul şi pe care l'ar scoate astfel din ghiarele jidanilor şi a cămătarilor şi ar deveni adevărat institut naţional. După modalitatea de până acum, *poporul nu simte de loc folosul băncei româneşti*, mai cu samă şi din pricina, că institutele streine oferesc banii mai lesne. — La acestea se mai adaugă, că însuşi acest institut a luat astăzi un caracter cam confesional.

Cei doi protopopi, unit şi neunit, ar trebui să ia iniţiativa în toate lucrând mână în mână; dar spre răul nostru, aceasta nu se întâmplă aşa. Diferinţa de etate între dânşii şi împrejurarea, că unul e bogat tare, 'l face pe acesta ca mai mult să-şi vadă de afaceri private decât de cauze comune. Poate, că la aceasta contribue şi mizeriile confesionale, de cari nu suntem lipsiţi pe aci. Voiu aminti unele: Există comună compactă şi curat gr.-cat. în care gr.-orientali ţin preot singur numai ca se împungă în coaste pe greco-catolici şi vice-versa, căsătorii mestecate între gr. cat. şi gr. ort. nu se pot face fără reversal făcut la notarul public ori la solgăbirău. Cu câtă greutate se fac acestea şi câte neplăceri întimpină bietul popor din aceasta pricină ştie ori şi cine. *Unii sunt mai catolici decât Papa, alţii mai fanarioţi decât Fotie.*

Despărţământul »Asociaţiunii« al Reghinului îşi are sediul în Reghin sub conducerea celor doi protopopi, unul e preşedinte (director), celalalt vice preşedinte. *E unul dintre cele mai neactive.* Directorul n'a convocat nici o şedinţă a comitetului, nu s'a ţinut nici o prelegere poporală, deşi poporul e setos de aşa ceva, mai cu samă în aceste părţi. In două adunări generale s'a decis procurarea unui schiopticon pe sama despărţământului şi s'au votat spesele, dar schiopticonul nici în ziua de astăzi nu există. (Domnul secretar al despărţământului va avea bunătatea a ne da desluşire în aceasta privinţă, căci d-sa a fost încredinţat cu procurarea). Prelegători s'ar afla, însă dacă nu se dă nici o iniţiativă şi nici un îndemn dela locul competent, nu face nimeni nimica şi de aci stagnarea şi meritata admoniare, ce se dă acestui despărţământ de către comitetul central.

Reghinul are poporaţiune gr.-catolică şi o biserică frumuşică edificată de fericitul protopop de odinioară Petru Maior. Greco-orientalii abia sunt 4—5 familii şi şi acele mestecate, şi se pregătesc să-şi ridice biserică proprie. Se bage mărul de ceartă şi de dezbinare şi aci, unde de când există Reghinul şi Românii în el tot numai o biserică şi o confesiune românească a fost?

O altă mizerie este, că inteliginţa din Reghin priveşte de sus pe cea din provincie, şi de aci provine că o consolidare între aceşti doi factori este foarte cu greu de înjghebat.

Iată D-le Redactor, în liniaminte generale, relele de cari suferim noi şi pricina pentru ce aşa de încet pulsează viaţa românească din aceste părţi. Le am expus aci nu cu intenţiune rea, ci cu gândul curat, ca văzându-ne greşelile, se ni-le îndreptăm.

Să ne respectăm reciproc şi după dreptate şi să-i dăm fie-căruia locul ce i-se cuvine. Cei de sus să nu desconsidere pe cei mai jos puşi şi cei cu posiţie materială mai bună să sprijinească pe cei mai ageri şi cu spirit de conducere, şi dacă din fatalitate, suntem desbinaţi în două confesiuni *să nu ne asuprim unii pe alţii, căci după sânge fraţi suntem şi un scop final avem: fericirea şi înaintarea neamului nostru românesc.* Să ne ridicăm peste veleităţile confesionale şi punând umăr la umăr numai vom putea răzbate printre atâtea piedeci, ce ni se pun în cale de către streini. Poetul zice: în unire stă puterea şi unde-s doi puterea creşte şi duşmanul nu sporeşte.

In Reghin trebue să avem toate instituţiunile româneşti pe cari le au alte centre de ale noastre, ca bancă, casină, reuniune de femei, de meseriaşi, ba chiar şi o foaie românească. Conducătorii trebue să fie energici, iar ceilalţi trebue să-i asculte şi să tindă mână de ajutor. In modul acesta se vor putea înregistra veşti îmbucurătoare şi din aceste părţi, bunăoară ca şi cea din numărul 20 l. c.

Bare-mi dear fi, ca cele aci zise şi purcese dintr'o inimă arzătoare de dorul de înaintare al neamului nostru românesc, să afle răsunetul cuvenit.

Criticul drept.

Date istorice

cu privire la viaţa bisericească a Românilor din Braşov şi la comunele din »Ţara Bârsei«.)*

Iohann Teutsch, preot săsesc în Herman (comitatul Braşov) către finele veacului XVIII a făcut în »istoria anuală din Ardeal, în deoseb din ţara Bârsei« în privinţa Românilor şi a bisericei româneşti următoarele însemnări:

»In anul 1385 a început să se clădească biserica mare (neagră) în Braşov pe un loc, unde era mai înainte baltă de peşte, care baltă s'a curăţit prin săpare«.

Deoarece pe vremurile de atuncea nu se aflau maşine ca în ziua de astăzi, prin care se pot ridica greutăţi la ori şi ce înălţime, fără a fi lipsă de multe braţe, clădirea bisericei săseşti din cetatea inferioară ceru mult ajutor de mâni, luând în considerare că clădirea bisericei a ţinut aproape 40 ani fără întrerupere.

Văzând dară autoritatea bisericească, că n'are ajutor îndestulător în loc, trimise agenţi în Bulgaria, (de astăzi) la popoarele, care şedeau la poalele Balcanilor (lătineşte Hämus) şi aceşti agenţi aduseră muncitori, pe care Saşii îi numeau »Bulgari«, de sigur dându-le aceasta numire pe basa numelui ţării, unde locuiau. Cu acea însă nu e spus că muncitorii aceia au fost numai de origină bulgară, căci, după cum vom vedea mai târziu, alţi cronicari vorbesc de »valahi« (din cuvântul latin Vlachus) locuitori în Braşov. Nu este însă esclus, ca împreună cu Românii să fi venit şi vre-o câţiva muncitori de naţionalitate bulgară la Braşov.

In privinţa venirei aşa numiţilor »Bulgari« la Braşov a însemnat I. Teutsch din »histor. Vall.« următoarele: »1392 vin Bulgari către Braşov în partea de sus (nemţeşte »ober die Stadt«, din ce s'a făcut cu vreme »obere Vorstadt«, ungureşte însă cu denumirea de »Bolgárszeg«) şi li s'a dat din partea magistratului loc de şezut«.

In anul 1410, adecă după 25 ani, s'a gătit o parte a bisericei sub conducerea preotului săsesc (de religiune rom. catolică până la anul 1544) Toma Fronius. In acest an a căpătat biserica numele de »biserica sfta Maria«.

Cronicarul menţionat n'a mai însemnat nimic despre biserica română sau naţiunea română până la anul 1495.

Trecură dară aproape 100 ani dela descălecarea Bulgarilor — Românilor în Braşov.

In anul 1495 bântuia în mod intensiv »ciuma«, »boala neagră« în Braşov şi în ţinutul Bârsei. Tot în acest an evlavioşii colonişti Bulgari-Români dau semne de viaţa lor creştinească şi de înmulţirea lor.

Aflăm că »Vallachi« de »din sus de oraş« (adecă din Scheiul de astăzi) se roagă, sprijiniţi de vr'o câţiva boeri de frunte, la senatul braşovean, ca să li-se dea voe, a pune biserica lor în zid. »Mai înainte era (biserica) numai de lemn« zice cronicarul.

Din aceasta vedem dară cu siguranţă, cumcă »Vallachii« aveau deja dela început, dela intrarea lor în Braşov, biserica lor proprie şi de sigur şi preot după ritul greco-oriental. Rugarea o aşternuse »Valachii« la autoritatea politică, şi de sigur vor fi cerut şi ceva ajutor la punerea bisericei române în zid. Dat-a senatul orăşenesc ajutor sau nu, nu se ştie, însă cuget că li-s'a fi dat cel puţin dreptul de a aduna daruri în favorul clădirei bisericei.

Razâm mai tare însă se vede că au avut din partea domnitorului român (domnitorul, vaivodul Valachiei, atuncia numită »Muntenia mică«), căci în anul 1512 este vaivodul *Bassarab*, care le-a fost în ajutorul Valachilor din Braşov în ce priveşte clădirea bisericei. In privinţa ajutorului dat spre edificarea bisericei însă l'a întrecut Anna împărăteasa rusească, după cum vom vedea mai jos.

In anul 1512 era Vlad domnitor în Valachia, Bassarab însă a dat năvală peste el şi l'a gonit din scaunul domnesc cu forţa. Bassarab a fost unul din acei oameni, care avea milă şi grijă de connaţionalii lui în Braşov, el a stat cu multe în ajutorul Valachilor din Braşov, încât aceştia au fost în stare a pune biserica lor pe vremea aceea în zid, adecă de a putea isprăvi clădirea. Din acest fapt putem conclude cu siguranţă, că domnitorul Bassarab n'ar fi ajutat pe locuitorii Scheiului, dacă aceştia ar fi fost esclusivi de origină, de naţionalitate bulgară. Aşadară cu anul 1512 au Valachii-Românii în Braşov biserica lor proprie de zid, făcută în parte cu ajutorul unui domnitor neaoş român.

Dintr'o altă notiţă a anului 1512 aflăm mai departe: că Scheienii în acel an au căptat libertatea, a edifica o biserică; la cheltueli a ajutat *îndeosebi* împărăteasa rusesească Anna, care pe basa faptului ei creştinesc se denumise ca patroana bisericei şi chipul ei în mărime naturală a fost pictat asupra primei uşi la biserica aceasta. Pe locul acestei biserici stătea mai nainte una de lemn. Aflăm dară din aceasta notiţă, cumcă împărăteasa Anna a fost acel suflet bun creştinesc, care în deosebi a ajutat ridicarea bisericei româneşti în Braşov.

Se vede însă, că biserica nouă încă nu era prevăzută cu obicinuitul turn de clopote, căci în anul 1595 să face pe cheltuiala vaivodului Aaron turnul bisericei valache în Braşov mai înalt. De sigur a costat clădirea bisericei o mare sumă de bani, şi parochia Românilor p'atunci încă nu dispunea de avere privată şi d'aceea a rămas clădirea turnului din causa cheltuielilor mari, pe timpurile viitoare.

(Va urma.)

*) D-l Wilhelm *Niemandz*, funcţionar orăşenesc în Braşov, ne trimite spre publicare nişte date istorice cu privire la viaţa Românilor din Braşov şi comunele învecinate, după însemnările cronicarilor de pe vremuri. Incepem astăzi cu publicarea acestor date, cari — deşi în parte cunoscute — vor fi cetite desigur cu interes. Mai observăm, că d-l Niemandz, care este german, a scris aceste date într'o limbă bună românească, care-i face toată onoarea.

Amintiri din Ardeal.

La pomana din Hususău.

In anul 1885 o familie din Blaj invită vre-o zece studenţi din clasa a opta liceală la sfinţirea unei cruci în cimiteriul din Hususău, o comună în apropierea Blajului, de unde îşi trăgea originea acea familie. Crucea în cestiune a ridicat'o în memoria părinţilor ucişi în timpul revoluţiunei din anul 1848 şi cu ocaziunea sfinţirei crucei a făcut şi o pomană pentru iertarea păcatelor celor morţi.

Intre acesti invitaţi mă aflam şi eu şi cu drag am luat parte la acea pomană. Fiind destinat a deveni preot şi pentru a mă obicinui cu pomenile din vreme, luam parte unde numai puteam.

Am brodit'o cu pomana aproape ca ţiganul la stână, că era tocmai într'o zi din postul Sfinţilor Petru şi Pavel, zi de post.

Mâncările pentru pomană erau pregătite încă din ajun în Blaj. Ce era? S'au fiert câteva oale sdravene cu fasole frecată şi s'au cumpărat dela brutarii din Petrifalău vre-o 40 pâni.

Petrifalăul este un sat mic de tot pe malul drept al Târnavei mici în faţa Blajului cu locuitori unguri, femeile d'acolo fac pâne de casă pe care o aduc în Blaj spre vânzare, vre-o trei vedre rachiu dela jupânu Mendel şi zece lumânări pentru ctitorii sfintei din Hususău, atâta tot şi poate vre o doi florini mărunţiş ce se dă iertare participanţilor la pomană câte un creiţar de fiecare persoană.

Toate aceste au fost încărcate pe un car cu boi şi noi *per pedes apostolorum* am pornit în urma carului spre Hususău depărtare de aproape două oare.

Am ajuns în Hususău la oara 9 dimineaţa şi ne-am dus de-adreptul la biserică, în jurul căreia se afla cimiterul.

Biserica, o bisericuţă săracă de lemn ca mai toate pe Târnave era aşezată pe o colină din dreapta viilor fostului guvernor al Transilvaniei, baronul Bruckenthal, numite de săteni viile lui Bruck; acolo ne aştepta preotul cu slujitorii bisericei şi popoporul din sat cu mic şi mare.

Am intrat cu toţii în biserică şi pe mine m'a prins mirarea, unde am văzut acea biserică aproape goală de ori-ce podoabă, în unghiul drept de lângă altar se vedeau vre-o 80 ciomege, care terminau în forma unui T. La început credeam că sunt reschitoare pe care îşi dapănă ţărancele firele de tort, dar epitropul bisericei, care era lângă mine, mi-a explicat că acele ciomege servesc drept strane, şi mai târziu m'am convins cu ochii, că fiecare ţăran a pus mâna pe câte un ciomag şi s'a priponit cu coatele pe el şi astfel stând ascultau slujba dumnezeească, iar la cetirea sfintei evanghelii, când ţăranii au îngenunchiat, aceste ciomege îşi arătau toată splendoarea neputând şi ele îngenunchia şi apăreau ca tot atâtea cârje arhiereşti, căci fiecare ţăran punea câte o basma pe ele ca să nu-l glodească.

In altar, de asemenea simplu, o masă drept pristol cu trei sfesnice, iar în un colţ o mulţime de farfurii de pământ, numite blide, şi tot atâtea linguri de lemn şi vre-o 4—5 cuţite de mărimea unui tesac de vardist. Epitropul şi aci mi-a dat explicaţiunea cuvenită, spunându-mi că acestea sunt tacâmurile pentru pomeni, că la ei în comună pomenile se fac la cimitir şi nu la locuinţa mortului.

Terminându-se slujba în biserică, am eşit la cruce pe care stropindu-o preotul cu apă sfinţită mai ceteşte o rugăciune, în care timp femeile sub supravegherea prescurăriţei, scot farfuriile şi lingurile din altar, şi încep a le umplea cu fasole, punându-le rând una lângă alta.

(Prescurăriţa este o femeie bătrână, pe care o alege preotul, ei i se încredinţează pistorniul, un fel de sigil de lemn pe care îl aplică pe prescuri înainte de a le coace. Numai această femeie are dreptul de a face prescuri).

Prescurăriţa scoate un cuţitaş şi cu muchea lui lua din o farfurie piper măcinat şi făcea cruci peste fasolea din blide. Atâtea cruci a făcut această femeie de m'am crucit şi eu, făcea la câte o farfurie mai mare şi câte trei cruci, aşa că un om mai glumeţ dintre ctitorii bisericii i-a zis: »mai puţine babo, că ai făcut atâtea, de un om slab nici nu le poate »sudui« pe toate«.

Pe când femeile manipulau cu fasolea, bărbaţii tăiau pânea în patru, iar vreo-şease cu mânecile sufulcate faceau pe paharnicii împărţind rachiu, trei dădeau la femei şi trei la bărbaţi, fiecare pomanagiu primea câte un pahar de rachiu, cari erau mai îndrăsneţi veneau de câte două sau chiar de câte trei ori.

Omul, care a făcut pomana, împărţia iertarea câte un creiţar de fiecare persoană.

Terminate toate aceste, preotul rosteşte un Tatăl nostru şi desleagă masa. Ţăranii i-au fiecare câte o farfurie cu fasole şi câte o bucată de pâne şi pe iarbă verde sub cerul liber mânâncă din pomană. In caz de ploaie pomana se face în biserică.

Aşa noi cei zece pomanagii ne-am ales cu iertarea de câte un creiţar din aceea pomană, că la rachiu nu am îndrăsnit a ne vâri cu toate ca ne lăsa gura apă, văzând pe câte un ţăran cum svântura paharul cu rachie. Nici nu-l punea bine la gură şi era gol, luneca pe gâtlej de pare că era uns.

Nici din pomană nu am mâncat crezând că vom găsi ceva mai bun în cârciuma comunală, unde ne-a invitat omul nostru după pomană.

Acolo ce să vezi, cârciumarul îşi bătuse în ajun »jumătatea« şi acesta desertase, iar el nu ne-a putut servi de cât cu beutură, apoi pe inima goală merge un pahar de rachiu dar altceva nu, şi aşa am fost nevoiţi a ne înapoia la Blaş cu acelaşi vehicul, cu care am venit, cu deosebire că eram mai uşori adică lihniţi de foame.

Ne-a cam trecut poita de popie dela aceea pomană şi cu toate că toţi zece eram destinaţi a deveni preoţi, s'a întâmplat în adevăr că nici unul din noi nu este astăzi popă.

28/I 1908. *De sub Surul.*

Sistemisarea unei trupe de actori români.

Preotul Ioan *Baciu*, din Şoimuş, a tipărit mai acum o lună o broşură sub titlul: »Prospect pentru înfiinţarea, organizarea şi susţinerea tovărăşiilor şi reuniunilor de teatru, precum şi a unei grupe teatrale de artişti români la noi în ţările de sub coroana sf. Ştefan.«

Broşura d-lui Ioan Baciu, care e unul dintre cei mai buni cunoscători ai desvoltării teatrului la noi, nu este numai o publicaţie de ocazie a unor date privitoare la mişcarea teatrală dela noi, ci conţine un proiect concret pentru înfiinţarea teatrului românesc în ţările de sub coroana sfântului Ştefan.

Autorul pledează pentru înfiinţarea unei trupe teatrale sistemisând pentru actori şi actriţe salare corăspunzătoare şi drept de penziune. Trupa teatrală să se compună de-ocamdată numai din 12 persoane, 8 bărbaţi şi 4 dame. Adunarea generală a societăţii fondului de teatru va alege un director, care decide în toate afacerile trupei.

Pentru a se putea orienta asupra centrelor, în cari s'ar putea ţinea reprezentaţiuni, d-l Baciu a compus un tablou, din care se vede, că în 68 centre s'ar putea da în decursul unui an 170 reprezentaţiuni. In fie-care centru ar fi să se înfiinţeze câte o reuniune de cântări, muzică ori teatrală de diletanţi, unde nu este până acuma, care încă va da din când în când reprezentaţiuni teatrale. Aceste reuniuni vor îngriji de sală, garderobă, scenă, repertoriu şi bibliotecă teatrală şi vor face escursiuni în satele din apropiere dând reprezentaţii pentru ţărani.

Cheltuielile trupei teatrale ar fi: 12 persoane salare 25.700 cor., la fondul de penziune 7706 cor. 38 fil., pauşal de călătorie 1680 cor., diurne pe 300 zile 8130 cor., pentru garderobă 6063 cor. 62 fil., pentru sală şi decoruri 24.500 cor. Total 73.780 cor. anual.

Preţul locurilor se va plăti în 3 forme: *a*) la cassă, plătind preţul întreg cl. I 3 c., cl. II 2 cor., cl. III 1 cor. de reprezentaţie; *b*) prin abonament stabil cu dobândă de 5% cl. I 200 cor., cl. II 100 cor., cl. III 50 cor. anual după o reprezentaţie; c) prin abonamentul depus în cassetă. După tabloul încassărei de abonamente, în cele 68 de centre s'ar încassa 73.720 cor., ca să poată fi asigurată aceasta sumă se indică câte abonamente stabile şi ce capital se cer după clase în fie-care din cele 68 centre. Din suma totală a abonamentelor stabile centrele vor subtrage anumite sume, înregistrându-le între venitele reuniunei locale, pentru garderobă, sală şi decoruri.

Un esemplu, Alba-Iulia cu 3926 locuitori români se angajează, că va primi trupa teatrală spre a da în fie-care an câte 3 reprentaţii. Pentru acestea va avea de plătit trupei anual 1302 cor., iar pentru asigurarea acestei sume se cer 100 abonamente stabile de cl. I à 2 cor., 150 de cl. II à 1 cor. şi 180 de cl. III à 50 bani, ori în total procentele după 132.000 cor. depuse la bancă. Din suma de 1302 cor. trupa va restitui societăţii locale de diletanţi anual 106 cor. pentru folosirea garderobei şi 432 cor. pentru sală şi decoraţiuni. Ingrijirea de localuri de teatru va fi a societăţilor locale.

Mai dă apoi d-l Baciu o mulţime de poveţe folositoare pentru societăţile de diletanţi, neuitând nici de repertoriul nostru, care nu e chiar bogat în piese potrivite.

Atragem atenţiunea publicului românesc şi îndeosebi a societăţii pentru Fond de teatru român asupra acestei interesante broşuri.

Convocare.

Membrii despărţământului VIII. Deva al »Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român« precum şi toţi aceia, cari doresc a deveni membrii »Asociaţiunii« prin aceasta să învită la adunarea generală a despărţământului, ce să va ţinea Sâmbătă, în 22 Februarie n., 1908, d. a., la 2 oare în Deva, în localitatea Casinii române.

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării prin directorul despărţământului.
2. Raportul secretarului despre activitatea comitetului cercual dela ultima adunare generală.
3. Raportul cassarului.
4. Alegerea unei comisiuni pentru conscrierea membrilor noi şi încassarea taxelor restante.
5. Alegerea unei comisiuni pentru controlarea raportului prezentat de notar şi cassar.
6. Cetirea dizertaţiunilor insinuate cu 24 oare mai înainte la directorul despărţământului.
7. Desbateri asupra propunerilor insinuate conform regulamentului.
8. Raportul comisiunilor de sub 4 şi 5.
9. Alegerea comitetului cercual pe un nou period de 3 ani.
10. Statorirea locului pentru ţinerea adunării generale proxime.
11. Dispoziţiuni pentru verificarea protocolului şi închiderea adunării.

Deva, la 8 Februarie, 1908.

Dr. Alex. L. Hossu, director. *Dr. Cornel Popescu*. secretar ad-hoc.

Petrecerea din Bistra.

In această fruntaşă comună din Munţii-Apuseni de mult există o Reuniune de cântări şi musică, care în fie-care an — de obiceiu — la Anul-nou oferă o seară plăcută de întâlnire celor din jur, o seară plină de voie bună şi veselie.

In ziua de Anul-nou şi-a ţinut şi în acest an Reuniunea petrecerea, la care a luat parte un număr destul de mare de inteligenţi din jur şi popor din loc.

Eri-alaltăeri a fost Crăciunul şi ne aducem încă cu drag aminte de sărbătoarea, în carea Isus cel mic să coboră pentru noi pe pământ, de colinzile frumoase şi ca o aducere aminte corul copiilor de şcoală — ca nişte îngeri — blând şi nevinovat ne mai cântă odată:

„Colo în sus la răsărit
Este un măr mare înflorit
Colindăm Doamne — colindă“.

Peste tot seara asta mai mult e a copiilor, a căror glas dulce şi blând ne înveseleşte inima şi a căror prezenţă pe scenă ne surprinde pe toţi.

Corul bărbătesc ne delectează de-asemenea cu trei cântece frumoase una »Moţul la drum«, composiţie de I. Vidu, dar legată de sufletul acestui popor, care vara şi iarna:

„Hi la deal şi hi la vale
Cu cercuri şi cu ciubară.“

A doua »Dulce Bucovină« şi de încheiere »Marşul lui Tudor« ambele composiţii de A. Popovici, cântate cu precisiune şi pe lângă o disciplină şi ordine exemplară. Harnicii dascăli români, domnii Iuliu Coroiu şi Aurel Micu, conducătorii corului, şi-au dat toată puterea, ca atât teatrul copiilor, cât şi corul bărbătesc să reuşească pe deplin. Şi nici nu se putea altcum, căci în Bistra prin hărnicia preoţilor şi a zelului ce'l desvoaltă aceşti bărbaţi tot numai lucruri bune şi folositoare am văzut şi am convingerea că şi de aci încolo Bistra noastră să fie, ce-a fost în trecut, fruntaşa comunelor din Munţi.

Dar să vedem cu ce ne-au surprins copii: 4 feţite frumuşele îmbrăcate în mândrul port naţional ne predau un patrulog »Despre portul românesc« de M. Drăgan, spunându-ne lucruri dureroase, dar adevărate, că ne-am schimonosit portul. Două din fetiţe, nişte »bătrâne« cuminte, sfătuie şi conving pe alteie două tinere, cari merg după rochii de atlas la târg, că mai frumos port ca al nostru nu e în lume aşa, încât fetele noastre convinse esclamă »trăiască furca şi răsboiul, trăiască portul românesc«. Involuntar am esclamat şi noi »trăiască«, mişcaţi de adevărul ce eşia din gura copiilor.

Al doilea teatru tot patrulog predat de patru copii, combate lăcomia unui din celea 7 păcate capitale. E scris de-asemenea de M. Drăgan. Şi în urmă al treilea teatru e »Dujmănoasa« tot de M. Drăgan, unde iau parte mai multe copile, veselindu-să în presara unui Crăciun de celea aduse de Moş Crăciun, după ce fata dujmănoasă să împacă cu dujmanca ei, şi i-se iartă greşala şi din partea mamei sale. Trebue să observ că prin astfel de representaţiuni se deşteaptă nespus de mult copii, şi deşi unele scene par plictisitoare pentru publicul ascultător să se ierte, căci scopul prim e creşterea tineretului pentru a fi apţi mai târziu; eară în locul al 2-lea combaterea relelor ce ne stăpânesc, de cari însă — drept spunând — nu ne place să ne aducă aminte nimeni, este fără îndoială moralizătoare. Copii şi-au jucat rolurile lor foarte bine, cu multă seriozitate şi fără nici o temere.

Despre două puncte plăcute am să Vă raportez încă, cari s'au predat de către d-l înv. A. Micu: primul punct a fost declamarea »Nunta Zamfirei«, după care a fost răsplătit cu aplause îndelungate, iar al doilea monologul »Achim Filăru« de A. Bănuţiu. Că ce impresie şi ce haz a făcut acest monolog predat foarte bine o în stare să înteleagă şi să-şi facă o idee cât de cât numai acela, care a fost norocos să-l asculte şi să audă pe d-l înv. Micu. A fost unicul punct comic din program, dar ne-a înveselit pe deplin; eară aplauzele nu mai curmau.

Şi la urmă toate se gată — să gat şi eu. — Representaţiunea s'a sfârşit cu joc românesc până în zori de zi şi nici atunci nu se mai gătase; joc destul cu rânduială bună *păzit — ce ironie — de patru înpănaţi cu suliţele în sus.* Apoi ne-am despărţit de această comună, cu impresia că sunt aicea oameni cari muncesc, şi muncind roada lor se vede.

Un vecin.

Csardaşul din Dârste.

— O întâmpinare. —

Cu privire la corespondenţa publicată în N-rul poporal trecut al foaiei noastre, în care un »participant« face aspre imputări pompierilor din Dârste şi îndeoseb d-lui N. Bârsan, pentru luarea în program a »Ceardaşului«, d-l Bârsan ne-a trimis în numele »Pompierilor voluntari din Dârste« o întâmpinare, din care reproducem următoarele părţi:

»Pompierii voluntari, despre care e vorba în raportul publicat, nu pot trece cu vederea inputarea ce li se face pe nedrept din partea participantului şi vă roagă să publicaţi următoarea desminţire:

»Nu este adevărat ceea ce susţine participantul, cum că petrecerea ar fi fost de *caracter pur românească*, dovadă sunt ofertele şi suprasolvirile anunţate, ba şi învitările trimise, cari au fost făcute şi în 3 limbi. Drept dovadă poate servi şi publicul străin de altă lege, care a participat la petrecerea pompierilor. Dacă ar dori »participantul« am putea înşira şi cu numele o mulţime de funcţionari aflători în comuna noastră şi jur.

»Nu este adevărat nici afirmaţiunea cum că în Dârste ar locui chiar numai români, căci mai sunt pe lângă români propietari fabricanţi şi funcţionari de alt neam. Venitul curat s'a destinat în partea cea mai mare, pentru un scop nobil, ear cealaltă parte pentru acoperirea spaselor ce vor avea numiţii pompieri în decursul unui an.

»Stând astfel lucrul credem că nu s'a prăpădit lumea prin acea, că la balul pompierilor numiţi, s'a jucat şi 2 jocuri străine. Pompierii însăşi au decis, că dacă se vor prezenta la bal şi străinii invitaţi şi dacă vor cere să li să dea voe a juca un joc al d-lor, să li să satisfacă astfel dorinţei; căci par'că n'ar fi lucrul human a ne arăta nerecunoscători faţă de cei bine-făcători. Deci şi aici a fost în rătăcire »participantul«, căci nu a d-lui Nicolai Bârsan a fost dorinţa de a să juca acele jocuri străine«.

In partea din urmă a corespondenţei, pompierii resping cu indignare apostrofarea »să le fie ruşine« ce li s'a adresat din partea »participantului«.

Faţă de această întâmpinare facem următoarele constatări: Petrecerea dată de pompierii *români* din Dârste, n'a fost petrecere pur românească ci o *petrecere internaţională*, ceea ce o dovedesc şi învitările făcute în trei limbi. Prin urmare, dacă pompierii români din Dârste s'au pus pe acest punct de vedere, au fost nevoiţi, cu sau fără voie, să joace şi csardas. Intrebarea este acuma: Fostau pompierii din Dârste novoiţi să aranjeze o petrecere »internaţională« şi să apeleze la publicul străin? Noi suntem de părere, că pompierii din Dârste, cari sunt înainte de toate Români, n'au avut nevoie să aranjeze o petrecere internaţională, căci majoritatea covârşitoare a publicului prezent la petrecere a fost român. In cazul acesta, când s'ar fi aranjat adecă o petrecere pur românească, nu era nevoie să se joace nici csardas. Străinii, dacă s'ar fi prezentat la o petrecere curat românească, puteau să joace în dragă voie polce şi valsuri, jocuri cari se danseazâ şi la petrecerile româneşti, în nici un caz n'aveau să pretindă însă jocuri naţionale de-ale lor, iar comitetul aranjator era îndreptăţit să refuze orice cerere în privinţa aceasta, pe motiv, că la o petrecere românească nu se joacă csardas-ul.

Bibliografie.

Fragmente istorice despre boerii din Ţara Făgăraşului de *Ioan cav. de Puşcariu.* Vol. IV conţinând documentele (diplomele) la fragmentele istorice de mai sus. Volumul are 836 pag. ăi un idice alfabetic şi costă 5 coroane 20 fileri. Se poate procura direct dela autorul sau prin librăria Archidiecesană din Sibiiu.

Dansul.

Ori-ce presiune externă ce influinţează asupra omului îşi are ecoul în sufletul nostru. Când presiunile externe influinţează în mod plăcut asupra sufletului nostru, acelea îşi află expresiunea prin bucurie, care în deosebite forme să manifestează. Când din contră, presiunile externe influinţează în mod neplăcut asupra sufletului, acelea îşi află expresiunea prin tristeţă, care să exprimă în deosebite forme.

Cântatul, râsul, dansul etc. sunt tot atâtea expresiuni de bucurie, de îndestulire, a sufletului nostru. Din contră, plânsul, melancolia, tristeţa etc. sunt tot atâtea dispoziţii neplăcute ale sufletului nostru.

Oare, care individ nu a fost nici când în plăcuta poziţie de a dansa? Cât de bine e dispus în acele momente omul! Cât de viguros îi este trupul şi cât de plin de îndestulire îi este sufletul! Ori-ce cugete neplăcute, ori-ce durere în acele momente e dată cu totului uitării!...

Omul cult şi necult, ungurul şi românul, europeanul şi negrul din Africa de-opotrivă îşi caută distracţia în dans. Cine nu a văzut pe economii noştri, a căror trup zdrobit de munca obositoare a zilei, în loc de aşi căuta sara repaus, să adună în şăzători, unde femeile torcând doinesc frumoase cântece, iar tinerii să înşiră în frumoasa horă? Negrul, a cărui trup sângeră de loviturile nemiloase ale sbiciului stăpânului său, după terminarea muncei să înşiră în dans şi dansează până la estremă oboseală...

Ochiul scrutător privind un dans face studii valoroase. Dacă dansul e original, în el descoperi temperamentul, în el afli caracterul şi cultura acelui popor.

E mare deosebire între dansul francezului şi sârbului. Da! căci până când dansul francezului e compus din nescai mişcări pipăite, variaţii plăcute, până atunci la sârb se observă unele mişcări forţate şi fără multă tactică. Până când francezul e plin de curtuazie faţă de dama dansatoare, până atunci sârbul e mai puţin complezant.

Dacă privim un dans al clasei culte şi altul al ţărănimii vom observa o deosebire destul de conziderabilă între ele. Până când dansul clasei culte e combinat din unele mişcări pline de tactică şi variaţii, până atunci dansul la ţărani e compus din unele mişcări simple şi greoaie. Până când dansatorul clasei culte, se poartă cu toată complezanţa faţă de dama dansatoare, până atunci aceasta e cu totul eschisă la ţărani.

Dacă dansul să întâmplă între marginele bunei cuviinţe, la toată întâmplarea formează un ram al artei, la din contră va deveni o adevărată epidemie atât pentru trup cât şi pentru morală. — Prin dans trupul devine mai vigoros, căci dansul e o adevărată gimnastică. Gustul estetic să cultivă în măsură mai mare.

Durere! dar nevoiţi suntem a recunoaşte, cât de puţin corăspund menirei lor dansurile în forma cum să practizează astăzi. In loc de a promova sănătatea şi morala o subsapă. Mii şi mii de vieţi pornite spre înflorire au devenit jertfa dansului. Mii şi mii de suflete, în cari strălucea morala, azi au devenit cuibul imoralităţii! »Cine ar putea număra jertfele pe cari dansul în văzul părinţilor le pretinde!« — esclamă pedagogul Nimayer.

Da! sunt foarte juste cuvintele acestui mare dascăl şi cu deosebire privind un dans al clasei neculte, zilnic ne putem convinge despre justeţa acestor cuvinte.

Să vorbeşti la aceste dansuri de observarea regulelor higienice? Nici vorbă! Tinerii dansează până la estremă oboseală. Cămaşa în spatele lor este udă de par'că respectivul a muiat cânepa în râu şi astfel obosiţi aleargă la fântână şi beau apă. Să ne mirăm oare, că ici-colo observăm morburi de piept, rărunchi, stomac etc.?

Oare, cu morala la atari dansuri stăm mai bine? O nu! Cine nu a văzut părechi sărutându-se în prezenţa bătrânilor şi copilaşilor privitori? Ba mai mult! La văzul tuturor refujindu-se in un staul de vite sau după un ascunziş, ca acolo neconturbaţi să-şi continue dragostea. Aci am putea vorbi despre moralitate? Oare, viermele imoralităţii nu se va planta şi în micii copilaşi, cari să delectează în dansurile adulţilor?

E deci lucru constatat, ca dansurile să poată corăspunde menirei lor, e necondiţionat de lipsă, ca regulele higienice şi morale să fie observate cu multă stricteţă, pentru aceea:

1. Dansatorul să nu danseze nopţi întregi, căci repausul de noaptea nici când nu poate fi înlocuit prin cel de ziuă.

2. Să nu dansăm în continuu, ci după fie-care dans să pauzăm.

3. Dacă după dans am simţi respiraţia grea sau tusă, atunci pe vecie să abzicem de dans.

4. Să nu eşim în aier rece şi să nu bem apă când suntem obosiţi de dans, căci prin aceasta suntem expuşi la morburile cele mai multe şi mai grele.

Incât priveşte respectarea regulelor morale avem de-a observa următoarele:

1. Părinţii să fie cu ochi de sentinelă şi ori-ce esces de imoralitate, fie acela ori cât de mic, să-l combată cu toată tăr a.

2. Dansurile să fie sub nemijlocita inspecţie a părinţilor.

3. Fără a nu lua părinţii parte la dans, să nu permită fiilor a să prezenta în atare loc

Aceste sunt pe scurt ceea-ce ar trebui să se observe pentru-ca dansul să poată coràspunde menirei sale. — E adevărat, cà conlucrarea preotului cu a învăţătorului întru promovarea scopului ce urmăreste dansul încă va avea roadele dorite.

Pentru acea e tare de dorit, ca pe lângă părinţii trupeşti, preotul, ca părinte sufletesc la toată ocaziunea binevenită să combată defectele ce provin din dans, iar pentru promovarea acestui scop în conţelegere cu învăţătorul să înfiinţeze deosebite reuniuni, prin cari să atragă tinerimea noastră în sânul lor şi astfel să-i abţină dela dansurile cu menirea greşită.

Invăţătorul cu puterea autorităţii sale, pe copilaşii lui concrezuţi spre creştere să-i reţină cu totul dela prezentarea în atari locuri.

Când vom fi ajuns, ca dansurile să şi urmeze directiva dorită, atunci putem fi mândri, căci pe calea progresului am inaintat cu un pas...

Aug. Ocnean.

ECONOMIE.

Pregătirea maşinelor de clocit oue.

Aşa cred, că iubiţii cetitori îşi vor aduce aminte de aceste maşini publicate înainte de asta pare-mise cu $1^1/_2$ an în foile noastre sub numele de *„maşini poporane“* cari atâta folos au adus acelora, cari s'au interesat de ele şi le-au câştigat.

Aveam un măestru (măsar), pe care il învăţasem cum să construesc aceste maşini, căruia i-am fost dat să pregătească odată 25 de maşini comandate şi poate că şi azi avea să pregătească şi lifereze multe maşini de acestea, dacă le pregătea cu un preţ mai moderat şi le l fera în mod mai cinstit. Astfel am aflat de bine ceea-ce am şi promis'o celor mai mulţi muşterii (clienţi) că voiu pregăti un plan, care va conţinea descrierile şi măsurile punctuale ale acestor maşini întru pregătirea şi constru rea cărora e destul: 1 ferestreu, 1 ciocan, 1 păreche de cleşte şi 1 viseu; aşa în caz de lipsă ori şi cine îşi poate face astfel de maşini fără de a jertfi altă decât materialul. N'au lipsă acestea nici să fie ghiluite, ţiţomate şi văpsite, lucrul principal e să aducă folos.

Să ne cugetăm numai la traiul scump şi greu de azi, care cu tot dreptul pretinde dela noi o muncă, un câştig înzecit, şi dacă a fost când-va lipsă de acest aparat, cu cât mai vârtos ar trebui să-l aibă azi ori şi cine.

Acestea maşini sunt de trei soiuri: 1. pentru 300 de oue, 2. pentru 150 de oue şi 3. pentru 50 de oue. Toate au unul şi acelaşi mod de pregătire şi unul şi acelaşi succes favorabil. Manipularea acestor maşini nu pretinde dela noi nici o osteneală, toată osteneala stă în aceea că diminaţa şi sara din apa cea caldă în maşină slobozită pe gaura din jos ferbem câţi va litri şi o turnăm earăşi către cealaltă. Dar nu pretind nici cheltuială, căci până când maşinele cu lampă numai petroleu mistuesc câte de 5—6 cor. în restimp de 21 zile, aceste nici un crucer spese nu ne fac, şi sunt cu mult mai bune şi folositoare în ori-ce privinţă

Toţi deci cari doresc ca cu bagatel preţ să-şi arangeze aceste maşini, acuma când e timpul cel mai favorabil pentru aceasta, cu a căror descriere am împreunat şi descrierea pe larg a 30 soiuri de galiţe nobile precum şi locul importării acelora, (soiurile aceste de galiţe scumpe aduc foarte mare folos omului) să trimită 2 cor la adresa de jos pentru care sumă bagatelă vor primi francat următoarele:

1. Figurile or girale al 3 soiuri de maşini cu măsurile lor punctual date.

3. Modul de construire a acestor maşini, aşezarea în lăuntru a ouelor şi a termometrului.

2. Manipularea apei, ouelor şi gradului de căldură — timpul aerisarii.

4. Procedura în timpul ciocnirei.

5. Instruarea claponilor la rolul de mamă.

6. Nutrirea măestrită a puilor pentru ai creşte iute.

7. Soiurile galiţelor nobile pe larg descrise şi preţurile acelora. (Aici se amintesc 30 de soiuri diferite împreună cu originea lor, cari se folosesc mai cu bun succes şi cari aduc mai mult folos).

Beiuş (cott. Bihor).

Alexandru Chira,
cantor prim. prof. de
cant şi muzică.

Producţiuni şi Petreceri.

Tinerimea română gr. cat. din Parţa invită la Producţiunea de cântări, declamaţiuni şi teatru, ce o va aranja Sâmbătă seara (Intâmpinarea Domnului) în 2/15 Februarie 1908, în sala d-lui B. Berger, sub conducerea învăţătorului Nicolau Lugoşan cu următorul program: Motto. »Măi bădiţă depărcior« cor mixt de Iuliu Birou. »Trei doamne, şi toţi trei«, poezie de G. Coşbuc, predată de Georgiu Bulzu, elev de cl. VI. »Negruţa« cor mixt cu soli de I. Vidu. »Tinereţe-nebuneţe« comedie într'un act de G. Cătană. »Hora coriştilor« cântec de joc pentru cor bărb. de Iuliu Birou.

— *Tinerimea română din comitatul Hunedoarei* invită la petrecerea cu dans ce o va aranja cu ocaziunea adunării Despărţământului VIII Deva a »Asociaţiunii« şi a adunării generale a »Reuniunei femeilor române din comitatul Hunedoarei« Sâmbătă în 9 (22) Februarie 1908 în localităţile hotelului »Crucea albă«. Inceputul la orele 8 $^1/_2$ seara. Preţul de întrare: de persoană 3 cor., de familie 8 cor. Venitul curat este destinat pentru »Reuniunea fem. rom. din com. Hunedoarei«. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe calea publicităţii. Muzica Capela Gogi din Orăştie. Pentru comitetul aranjator: *Dr. Virgil Olariu* preşedinte. *Dionisiu Ardelean*, cassar, *Coriolan Pop* secretar.

— *Tinerimea română din Tinca* invită la Concertul ce se va aranja cu concursul reun. de cântări »Hilaria« din Oradea-mare Duminecă în 23 Februarie st. n. 1908 în sala cea mare dela hotelul »Coroana«. Inceputul la 8 oare seara. Preţul de întrare; de persoană 2 cor., de familie 5 cor. Venitul curat este destinat spre augmentarea fondului pentru edificarea bisericei gr. or. române din Tinca. Ofertele marinimoase se primesc cu mulţămită şi se vor publica. (Adresa cassarului: Romul Barbu contabil la filiala băncii »Bihoreana« în Tinca com. Bihor.)

»Reuniunea de muzică şi cant a plugarilor din Curte« sub conducerea Domnului Ioan S. Caba, învăţătoriu, invită la concertul care se va aranja în ospătăria »Steinitz« din Curte, Sâmbătă în 2/15 Februarie a. c. Venitul curat ieste destinat în favorul reuniunei. Ofertele şi marinimoasele suprasolviri se vor publica. Inceputul la 8 oare seara. După concert joc.

— *Meseriaşii români din Lugoj* arangează o Petrecere dansată Sâmbătă în 2/15 Februarie 1908 în pavilonul otelului »Concordia«. Venitul e destinat pentru scopuri filantroprice. Oferte marinimoase se primesc cu mulţămită şi se vor publica. Muzica lui George Adamovici. Inceputul la oarele 8 seara.

Dare de seamă şi mulţumită publică.

Cu ocaziunea petrecerei dată la 6/19 Ianuarie a. c. din partea despărţământului de pompieri voluntari din Braşov-Dêrste, au binevoit a oferi ca dar următorii domnii:

D-l O. Leitinger 10 cor., Firma Czell 5 cor., Kleman Iosef 3 cor., părintele Ioan Broşu 2 cor., Klein G. 2 cor., W. Tellmann 1·20 cor., D-na Schobelin 1 cor, Schmidt 1 cor., W. Tandler 1 cor., Gödri Martin, 1 cor., W. Scherg et comp. 6 cor., Safrano 5 cor., Lidner 2·20 cor., Roth M. 2 cor, H Scherg 1·20 cor., Podhorski M 2 cor. Petru Popovici 1 cor., Johan Dieneres 1 cor, Schnabel O. 1 cor., Bogó 2 cor.

Pentru acestea daruri, mai susnumitul despărţământ de pompieri 'şi exprimă şi pe această cale mulţumita sa, cu adausul că la rândul său şi el 'şi va face datoria.

Dêrste în 12 Ianuarie 1908.

D. Martin.

MULTE ŞI DE TOATE.

O statistică lugubră.

Ziarul parisian »Gil-Blas« publică următoarea listă a şefilor de state asasinaţi în ultima jumătate de secol:

1854: *Carol III de Parma*, asasinat de Antonio Cara; 1860: *Principele Danilo de Muntenegru*, asasinat de Kadiţş un exilat; 1865: *Lincoln*, preşedintele Statelor-Unite, asasinat de actorul Booth; la 1868: *Principele Mihail al Serbiei*, asasinat de un partizan al Carageorgevicilor; 1881: *Garfield*, preşedintele Statelor-Unite, asasinat de Guiteau; 1894: *Sady Carnot*, preşedintele Republicei franceze, asasinat de Caserio; 1896: *Nazar-ed-Dine*, şahul Persiei, asasinat de Mollach Rezah; 1897: *Idiarte Borda*, preşedintele Republicei Uruguai, asasinat de Aredondo; 1898: *Elisabeta*, împărăteasa Austriei, asasinată de Luccheni; 1899: *Ulyse Heureux*, preşedintele republicei San-Domingo, asasinat de Caceres; 1900: *Humberto I.* regele Italiei, asasinat de Bresci: 1901: *Mac-Kinley*, preşedintele Statelor-Unite, asasinat de Czolgoz; 1903: *Alexandru I*, regele Serbiei şi regina *Draga*, asasinaţi de către o conjuraţie militară; 1908: *Don Carlos I*, regele Portugaliei şi Don *Louiz-Filip* moştenitorul tronului.

*

Cula 'n bătaie.

(Anecdotă.)

A venit acasă Cula
De departe din bătaie,
Şi cum era coalea fercheş
N'arăta ţigan de laie.

Că nu era ca şi alţii
Cu căputu sfârticat,
Făr' era colea »'n nemţeşte«
Şi cu clopu instruţat.

N'avea păr până pe umeri
Nici barbă nepeptănată
Făr' avea mustăţi sucite
Şi frizură 'nborzoiată.

De gândeai că nu e Cula
Ficior de neam de ţigan,
Făr' un domnişor, şti colea,
Ca un pui de bocotan.

Cum ajunse Cula 'n casă
La ţiganii cei de laie
'L 'ntrebară într'un suflet:
»Cum a fost Culă 'nbătaie?«

— »Cum să fie — zise Cula
Io am fost ca un căpitan
Că am mers, măi, tot călare
Şi de nim nu mă temeam«.

— »Şi 'npuşcat'ai«, mi-l întreabă
Unul dintre cei ţigani.

— »Aule-o drăguţă doamne!
Impuşcat'am în duşmani
De gândeai că puşcă dracu
Câte-o sută 'ntr'o 'n minut«.

— »Taci măi Culo, nu mai zice
Că atâta n'ai putut.«

— »Cum să nu, îi zice Cula,
Că doar să mă fi văzut,
C'am puşcat cu carabinul
Fără să-l mai fi umplut!«

Bistriţa. *Teod. A. Bogdan.*

*

Prelungirea vieţei.

William Willets din Londra a găsit un mijloc sigur. In fie-care Duminecă din Aprilie să se dea ceasurile înainte cu câte 20 de minute, iar în Septemvrie să se dea înapoi cu 20 de minute. De ce? Măsura aceasta înseamnă câştig în ce priveşte folosirea de lumina soarelui pentru sănătatea trupului omenesc. Căci nimeni nu va tăgădui, că primăvara şi vara stăm în pat până târziu după rasăritul soarelui. In zilele lungi ne-am putea scula mai de vreme; dar greu să faci pe toţi să se scoale aşa de vreme.

Dacă ţinem seamă de schimbările pomenite, am câştiga în Aprilie 23 de ceasuri, în Septemvrie tot atâtea, iar în lunile dela Maiu până la August 164; deci în totul 210, în timpul cărora ne-ar bate soarele. Dacă mai adăogăm că altmintrelea omul are nevoie de tot felul de mijloace de luminat, care nu sunt tocmai priincioase plămânilor şi ochilor, vedem că, pe lângă înlăturarea acestei primejdii, mai avem şi un câştig, că nu scoatem din pungă.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

„ECONOMIA“ cassă de împrumut şi păstrare, societate pe acţii în COHALM.

Domnii acţionari ai Cassei de împrumut şi păstrare „ECONOMIA“, societate pe acţii, sunt învitaţi prin aceasta, în conformitate cu §. 20 din statute, la

a V-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Cohalm, **Vineri în 28 Februarie n.** la 2 oare p. m. în localul şcoalei române greco-orientale, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Raportul direcţiunii şi bilanţul anului de gestiune 1907.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Distribuirea profitului net realizat.
4. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri culturale.
5. Fixarea statutelor fondului de penziuni al funcţionarilor.
6. Fixarea preţului marcelor de prezenţă pentru membrii direcţiunii şi ai comitetului de supraveghiare
7. Raportul direcţiunii în cauza investirilor în realităţi.
8. Sortarea şi alegerea a doi membri în direcţiune.

Domnii acţionari, cari voiesc a participa la această adunare generală. sunt rugaţi a depune în sensul §-lui 22 din statute acţiile şi eventual pleuipotenţele cel mult până în 26 Februarie 1908. la cassa societăţii. Acţiile se pot depune cel mult până în 24 Februarie a. c. şi la institutul de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu şi filiala sa din Braşov.

Cohalm, 28 Ianuarie, 1908.

Direcţiunea.

Contul Bilanţului la 31 Decemvrie 1907. — Mérleg számla 1907 december 31-én.

ACTIVE:		Cor.	fil
Cassa în numărar — Készpénzkészlet		2372	36
Capital de acţiuni din emis. II nevărsat — II-ik kibocsátásból be nem fizetett részvénytőke		30675	—
Cambii escontate — Leszámitolt váltók		346130	36
Imprumuturi hipotecare — Jelzálogos kölcsönök		118826	—
Imprumuturi pe obligaţiuni — Kötvény kölcsönök		93294	—
Credite cambiale cu acoperire hipotecară — Jelzálogilag biztositott váltókölcsönök		29135	—
Realităţi — Ingatlanok		27292	—
Efecte — Értékpapirok		200	—
Debitori — Adósok		12000	—
Mobiliar — Leltár	405·—		
amortizare — leirás	45·—	360	—
Interese tranz. restante — Folyó évet illető be nem fólyt kamatok		2530	20
		662814	92

PASIVE:	Cor.	fil
Capital de acţiuni, 650 buc. à K 100 — Részvénytőke 650 drb. à 100 K 65000 — emisiunea II 850 buc. à K 100 — II kibocsátás 850 drb. à 100 K 85000·—	150000	—
Fond de reservă — Tartalék alap	15908	40
Fondul de pensiuni — Nyugdijalap	1040	85
Fondul cultural — Közmüvelődési alap	349	60
Depuneri spre fructificare — Takarékbetétek	399980	40
Cambii reescontate — Visszleszámitolt váltok	71134	—
Creditori — Hitelezök	951	95
Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	82	66
Interese tranitoare anticipate — Átmeneti kamatok	10141	80
Profit curat — Tiszta nyereség	13225	23
	662814	92

Contul de Pierderi şi Profite. — Veszteség és Nyereség számla.

DEBIT:		Cor.	fil
Interese de depuneri — Takarékbetéti kamatok	16253 81		
Interese după capitalul de acţiuni emisiunea II — II kibocsátásbóli részvénytöke utáni kamatok	1524·50	17778	31
Spese — Költségek:			
Salaire — Fizetések	2700·—		
Bani de cvartir — Lakpénz	133 30		
Spese de cancelarie, luminat, încălzit etc. — Irodai költségek, fűttés, világitás	1131 79		
Chirie — Lakbér	300·—		
Porto — Postaköltségek	133 67		
Marce de prezenţă — Jelenléti dijak	409·—		
Competinţă de timbru — Bélyegilleték	23 78	4831	54
Contribuţiune — Adó:			
dare directă şi aruncuri — egyenes és pótadó	1205·47		
10% dare după interesele de depuneri — 10% töke kamatadó	1625·38	2830	85
Amortizare speselor de fondare — Alapitási költségek leirása	628·24		
Amortizare din mobiliar — Leirás a leltár számlán	45·—	673	24
Profit curat — Tiszta nyereség		13225	23
		39339	17

CREDIT:	Cor.	fil
Interese de escont — Váltókamatok	19690	76
Interese de împrumuturi hipotecare — Jelzálog kölcsön kamatok	8335	93
Interese după împrumut. pe obligaţiuni — Kötvénykölcsön kamatok	6457	41
Interese de credite cambiale cu acop. hipotecară — Jelzálogilag bisztos. váltó kölcsön kamatok	1806	22
Interese de cont-curent — Folyószámla kamatok	219	51
Venituri dela realităţi — Ingatlanok jövedelme	425	47
Proviziuni — Jutalékok	2403	87
	39339	17

Cohalm, 31 Decemvrie 1907.

Ioan Bercan m. p., lir. exec. membru în direcţiune. — *Ioan Buzea* m. p., cassar şi membru în direcţiune. — *George Fuciu* m. p., contabil.

Direcţiunea:

Dr. George Drimba m. p. — *Brotea* m. p. — *Ieronim Buzea* m. p. — *Ioan Bârsan* m. p. — *George Andron* m. p. — *Ioan Seracu* m. p.

Am revăzut conturile prezente şi le-am aflat în ordine şi în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare. — Jelen számlákat felülvizsgáltuk éz azokat rendben és a fő- és segédkönyvekkel összhangzóknak találtuk.

Cohalm, 28 Ianuarie 1908.

Comitetul de supraveghiare: — A felügyelő bizottság:

Ioan Vătăşan m. p., revizor expert al „Solidarităţii“.

George Spornic m. p. — *Constantin Popp* m. p. — *Sofroniu Roşca* m. p. — *Ioan Blaga* m. p.

Propunerea

direcţiunii referitoare la împărţirea profitului curat:

1. Dividendă acţionarilor 6%		K 3900.—
2. Fondului de rezervă:		
20% dotaţiune statutară	1995·04	
dotaţiune extraordinară	3596·56	„ 5591·60
3. Tantiemă direcţiunii 10%		997·52
4. Tantiemă comitetului de supraveghiare 5%		K 498 76
5. Tantiemă directorului executiv 2%		„ 199·50
6. Tantiemă funcţionarilor şi remuneraţiuni		„ 540·33
7. Fondului de penziuni		„ 759 12
8. Pentru scopuri culturale		„ 498·76
9. Alimentarea fondului cultural		„ 239·64
Total		K 13225 23

Direcţiunea.

RONCEA & MANU

fabrică de

Brânzeturi şi Caşcaval

Braşov, Pe Tocile nr 15.

Recomandă produsele fabricei cu preţurile următoare:

Caşcaval trimis cu posta

până la 5 Klgr.	kilogramul cu cor.	1 40
„ „ 25 „	„ „	1 36
„ „ 50 „	„ „	1 33

Comande se efectuează prompt şi

Preţurile sunt netto Cassa fără obligământ loco Braşov.

Viţe nobilitate

liferează cu garanţie, asortiment bogat de tot soiul, firmă de mulţi ani recunoscută ca prima şi foarte solidă:

Prima Pepinerie cu viţe nobilitate

de pe Târnava.

Proprietar, **FR. CASPARI**, Mediaş [Ardeal].

Cereţi Catalogul preţurilor!

Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţerei. Fiecare proprietar de vii se poate convinge, înainte de a comanda de soliditatea firmei adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

[801 ,32—47.]

STABILIMENTUL DE ACID CARBONIC

a lui MUSCHONG din Baia Buziaş

— modern instalat — afară de Kartel liferează prompt ori ce cantitate de

ACID CARBONIC

natural, chemic foarte curat fluid

din izvoarele cu acid carbonic din Băile dela Buziaş renumite în toată lumea pentru fabricarea de apă gazoasă, cârciumarilor, şi alte scopuri industriale.

Să nu se schimbe cu acid carbonic preparat artificial şi puţin spornic.

Serviciu demn de încredere şi consciențios

Apă minerala şi apă vindecătoare

în sticle de $^1/_1$ şi $^1/_2$ litre.

Cu succes miraculos la suferinţe de inimă, rinichi şi băşică.

Apă de masă de rangul întâiu!!

Informaţii se dau cu plăcere din partea

Muschong's Kohlensäure-Werke und Mineralwasser Versandt in Buziásfürdő

Adresa telegramelor: MUSCHONG BUZIÁSFÜRDŐ. Int. r. Telef. 18.

Se caută representanţi locali abili.

FISCHER & COMP NAGYENYED

PEPINERIE DE POMI SI VITE

150.000 Pomi Roditori
1,000.000 Sujete
1,000.000 Planta pentru gard viu arbori de primenada, arbori de ornament, roze, fructe cu boaba, coniferi etc.

1 Milion altoae de vite, vita de vile Europenăsi Americana cu su.
Specialitate: altoae de vita pentru desert.

Sub-cultura 120 jug. cat.

30.000 Pruni de Bistrita si de Bosnia oltuiti Exemplare foarte frumvase

Fără rădacina

P. T.

Magazinul meu dela 1 Oct. a. c. se află în Stada Porţii Nr. 48.

Am onoarea a aduce la cunoştinţa On. public, că am deschis provizor un

Atelier de blănărie subţire

în Braşov, Târgul Inului Nr. 26, unde se pot căpăta numai confecţiuni proprii de **gulere de Dame** (boac, **mufuri**, **şepci de blană**, **Crimer** şi **Stofă**. Tot-felul de **Baltoane blănite pentru Dame şi Copiii, Figaro** şi **paletoane**, cu un cuvânt toate articolele ce se ţin de blănărie, lucrate modern, în asortiment bogat **cu preţuri foarte ieftine**.

Prin esperienţele mele câştigate atât în capitală, cât şi în streinătate pot satisface tuturor recerinţelor spre deplină mulţumire.

Pun căptuşeli de blană. — Primesc reparaturi.

Articole de blănărie cumparate dela mine le curăţ fără plată.

Comande din afară le ezecut punctual. — Servi iu solid. —

Mă rog de sprijin.

Cu toată stima

Weiszfeiler Sándor,
blănar subţire.

NICOLAE RONCEA,

primul măestru român de apaducte, canalisări, instalaţii de gaz şi telefoane,

BRAŞOV, Pe tocile Nr. 16,

se recomandă On. public din Braşov pentru ori şi ce lucrare de **instalaţiuni, canalisări** şi **apaducte, closete, trenajaţii, pivniţe**, cu deosebire pentru lucrări de canalizare, closete (îmblători), conform planului de canalisare şi al statutului orăşănesc.

In curs de **14 ani** de când lucrez în Braşov **ori şi ce lucrare** mi s'a încredinţat am executat spre mulţumirea celor ce m'au onorat cu lucrări în branşa mea.

Primul atelier român de curelărie.

Cele mai bune hamuri.

Primul atelier de curelar român

VASILIE MUSCALU

BRAŞOV, Strada nouă, Nr. 7.

Am onoare a recomanda On. Public din Braşov şi jur

Atelierul meu de curelărie

provăzut cu tot felul de **hamuri de lucs şi pentru lucru din piele de blanc,** precum şi tot felul de curele de încins, d. e. **şerpare de piele de tot felul: negre, galbine, de covor cu ţinte,** care este sub conducerea mea proprie.

Se primesc şi **reparaturi** de tot felul, d. e. cufere, geante de călătorie şi pungi.

Totodată mai fac cunoscut, că în depozitul meu să află gata: ploscî de lemn în orice mărime, îmbrăcate **în curele fine.**

Cu stimă **Vasilie Muscalu.**

Comande se fac şi prin poştă.

PREŢURI MODERATE.

Încălţăminte de tafelne

GHETE

original americane pentru Dame, Domni şi Copii

Papuci albi de atlas.	**Cisme** de lucru	**Ghete** cu şinoare.
Papuci albi.	**Cisme** Halina	**Ghete** cu nasturi.
Papuci de dans	**Cisme** de vânat.	**Ghete** cu zug.
Papuci de gimnastică	**Cisme** de călărit.	**Ghete** de voi jiu.
Papuci călduroşi.	**Gamasse.**	**Pantofi** de casă
Papuci de postav	**Galoci.**	

pentru Dame, Domni şi Copii.

Calitate solidă. — Magazin de încălţăminte — Mare asortiment

Facon modern. **ALFRED IPSEN Kronstadt,** Preţuri ieftine.

Strada Vămii nr. 36, (vis à vis de Cafeneaua Transilvania).

La tipografia şi Librăria A. Mureşianu se află de vêndare următórele:

Cărţi literare âpărute din ediţia „Minerva, Bucuresci.

N. Petra-Petrescu. Ilie Marin, istorióră pentru tinerime, localisată după nemţesce. 193 pag. . Preţul cor. 1.50

Vasilie Pop, „Domniţa Viorica" roman. Preţul 2 cor. (plus porto banĭ) 20

M. Salodeanu. „Floarea Oflită", roman. Preţul 2 cor. (plus porto banĭ) 20

Ştefan Iosif, „Credinţe." Poesii à cor. 1.50

Em. Gârleanu-Emilgar, „Batrânii", schiţe din viéţa boerilor moldovenĭ 1.50

Eugeniu Boureanul. „Povestirĭ din copilărie". Preţul à . . . cor. 1.50

N. N. Beldiceanu. „Chipurĭ dela Mahala" Conţine 305 pag. Preţul cor., 1.50

Vasilie C. Osvadă, „Băncile poporale din România" cu un adaus informativ. Preţul 1 cor. (plus 5 b. porto). 1 05

Ion Manolache Holda. Feţe, *portrete schiţe şi nuvele,* ediţie I 316 pag. Preţul Lei 1 50